

Projectplan 2018-2019
Stichting Leeuwarden-Fryslân 2018

december 2017

vastgesteld in MT van 19-12-2017

Inhoudsopgave

1. Wat vooraf ging

2. Stand van zaken december 2017

3. Doelstelling

4. Output per kwartaal

5. Events

6. Marketing en communicatie

7. Legacy

8. Evaluatie en monitoring

9. Organisatie

10. Financiën

**Bijlage 1: overzicht stand van zaken projecten/events uit programma LF2018,
ultimo 2017**

1. Wat vooraf ging

Het voor u liggende projectplan van de Stichting Culturele Hoofdstad Leeuwarden-Fryslân 2018 betreft het jaar 2018. Het jaar waar we met z'n allen naar toe hebben gewerkt en waarin alles wat in voorgaande jaren in gang is gezet tot uitvoering komt. Het voor u liggende plan is daarmee een logisch vervolg op de voorafgaande door u vastgestelde projectplannen voor de jaren 2015, 2016 en 2017, het strategisch bedrijfsplan van de stichting en uiteraard het bidbook uit 2013 waarmee we de titel Europese Culturele Hoofdstad van Europa voor Leeuwarden en Fryslân hebben binnen gehaald.

Het projectplan is gericht op concrete resultaten die de stichting als regie organisatie gaat leveren in het uitvoeringsjaar 2018. De stichting organiseert Europese Culturele Hoofdstad 2018 in opdracht van zowel de gemeente Leeuwarden als de provincie Fryslân. Naast dit formele opdrachtgeverschap is er sprake van een sterke samenwerking en wederzijdse ondersteuning tussen de drie partijen. Er is een gezamenlijke commitment van provincie Fryslân, gemeente Leeuwarden en stichting om het bidbook te realiseren (bidbook = contract).

2. Stand van zaken december 2017

Op 3 oktober 2017 is het hoofdprogramma voor 2018 aan u gepresenteerd. Het hoofdprogramma kent een goed evenwicht in het aanbod van ruim 60 events en legt een sterk fundament voor het culturele hoofdstadjaar en voor daarna. Het programma doet recht aan en geeft invulling aan het gedachtengoed uit het bidbook. Wij zijn erin geslaagd om circa 80% van de bidbookprojecten te realiseren, een uitzonderlijke hoge score. Daarnaast zijn uit het iepen-mienskip programma 20 events geselecteerd die zeer goed aansluiten bij het gedachtengoed van Culturele Hoofdstad en van een dermate hoge kwaliteit zijn dat deze eveneens in het hoofdprogramma zijn opgenomen.

In 2017 hebben we de derde hoofdsponsor, Arriva, gecontracteerd en tevens hebben we twee businesspartners gecontracteerd (Rabobank en De Friesland Zorgverzekeraar). Verder hebben de overeenkomst met De NDC Media Groep opengebroken en substantieel que financiële inzet vanuit NDC vergroot. Overige partners die hebben getekend zijn Concorp (autodrop/oldtimers) en Panasonic in de vorm van co-sponsors. Tot slot hebben we de afgelopen periode de nodige regionale partners weten binnen te halen in de vorm van leveranciers. Club2018 is boven de 400 leden uitgekomen eind 2017.

De kaartverkoop voor een aantal events is gestart. Meer events zullen volgen wanneer zij gedurende 2018 hun programmatijden, locatie en kaartprijzen bekend hebben gemaakt. Hiervoor werken wij met een centraal ticketingsysteem wat op 3 oktober live is gegaan. Alle producers staan in de startblokken om hun event/project in 2018 uit te voeren. Voor een overzicht van de stand van zaken per event/project ultimo 2017 verwijzen wij u naar bijlage 1.

Het iepen mienskipprogramma krijgt vorm. Honderden ideeën zijn binnengekomen bij de stichting LF2018. Hiervan staan er ultimo 2017 zo'n 100 in de 2018-agenda op onze website. Producers van mienskipprojecten leveren hiervoor zelf de informatie en data aan. Initiatieven die een steuntje in de rug kunnen gebruiken en potentieel waardevol zijn voor de realisatie van de (legacy) doelen van 2018 worden door LF2018 gefaciliteerd. Dit gebeurt o.a. middels het organiseren van Greide sessies, het aanbieden van diverse faciliteiten vanuit het Stipe loket van Keunstwurk, het aanbieden van een

digitale huisstijl toolkit en uitleenpakketten met materiaal t.b.v. de zichtbaarheid van projecten en het beschikbaar stellen van een 2018-bonus vanuit het Iepen Mienskipsfûns.

Het marketing en communicatieplan is door u begin 2017 vastgesteld. Alle onderdelen van het plan zijn in uitvoering genomen. Zo zijn proposities gemaakt voor de internationale reisindustrie, is de internationale reispers in Leeuwarden ontvangen, zijn de grote internationale reisbeurzen bezocht, is in samenwerking met het Fries Museum en Merk Fryslân de (inter)nationale campagne rond de tentoonstelling Alma Tadema en Mata Hari opgezet en uitgevoerd, is een outdoorplan gericht op de zichtbaarheid in stad en provincie in uitvoering en zijn diverse campagnes zoals “meedoen, jawis”, “see you in 2018” en “zonder jou kunnen we niet beginnen” gelanceerd. Alle doelgroep campagnes (Nederlandse cultuurtoerist, internationale cultuurtoerist, verblijfstoerist en mienskip) zijn in uitvoering genomen door de samenwerkingsorganisatie van Merk Fryslân, Marketing Leeuwarden en LF2018. Er is gezamenlijk een infrastructuur opgezet, zoals een gezamenlijke online portal en CRM systeem waarin klantdata worden verzameld, die ook na 2018 door Merk Fryslân en Marketing Leeuwarden wordt gebruikt. Tevens is een intensieve samenwerking gerealiseerd met NDC op het gebied van consumentencampagnes en ticketing gedurende geheel 2018. Naast de doelgroep campagnes is eind 2017 een start gemaakt met campagnes voor specifieke events, zoals voor Marijke Muoi en Pluto.

Verantwoordelijkheden rond de realisatie van de doelstellingen uit het bidbook (de KPI's) zijn afgestemd, vastgelegd en gekoppeld aan ofwel de events van 2018 ofwel de beleidsterreinen van de gemeente en/of provincie. De 2-meting van de doelen uit het bidbook heeft plaats gevonden. Deze 2-meting wordt u begin 2018 aangeboden.

In 2017 is conform begroting gewerkt. Het financieel jaarverslag inclusief accountantsverklaring zal u, conform afgelopen jaren, in april 2018 worden aangeboden.

3. Doelstelling

De stichting LF2018 heeft als doel het organiseren, vorm geven en (laten) uitvoeren van een hoofdprogramma van ruim 60 evenementen, het faciliteren van een mienskipsprogramma en het borgen van de legacy na 2018. Alle evenementen dragen bij aan het versterken van de economische, sociale, ecologische en culturele structuur van Leeuwarden, Friesland en het Waddengebied. Met het totale programma wordt een verandering bewerkstelligt die ons een Iepen Mienskip oplevert: open en verbindend naar de wereld.

De ruim 60 events zijn een belangrijke driver voor het realiseren van de (sociaal economische) doelstellingen van het bidbook.

De doelen uit het bidbook waar de stichting voor verantwoordelijk is en die gerealiseerd worden middels de events zijn:

- 4 miljoen bezoekers in 2018
- 79 miljoen bestedingen door bezoekers
- sterke netwerken en uitwisselen positieve ervaringen tussen culturele ondernemers/organisaties
- contact met 30 miljoen Europeanen

- 15% EU funding culturele events
- 50 miljoen Europeanen kennen Leeuwarden en/of Fryslân
- 90% van de bezoekers geeft aan dat zij een herhalingsbezoek na 2018 willen doen
- samenwerking buitenlandse universiteiten
- imagowijziging associaties met innovatie en creativiteit
- verbeteren toerisme, vooral cultuur toerisme en belevings- toerisme
- 25% 65-80 jarigen dragen kennis over
- 60% kinderen onder armoedegrens Fryslân doet mee
- 50% participatie alle benaderde doelgroepen
- 25% participatie niet standaard cultuur bezoekers
- 30.000 vrijwilligers
- beleid in culturele wereld gericht op burgerparticipatie

Deze doelen worden geborgd in de contractering van de events uit het hoofdprogramma in de vorm van een inspanningsverplichting voor de events. .

4. Output per kwartaal

2018 is het uitvoeringsjaar, waarin de nadruk voor de stichting ligt op het organiseren van de opening, giant steps en re-opening, het blijven voeren van de regie op de uitvoering van projecten uit ons hoofdprogramma, het promoten van het programma met name de verhaallijnen in het programma en de beweging die wij met ons Culturele Hoofdstadjaar willen maken, het communiceren over welke events waar plaats vinden in Leeuwarden en Fryslân, het bereiken en aantrekken van veel bezoekers uit binnen- en buitenland, het vastleggen van behaalde resultaten en zorgdragen voor een goede overdracht voor de toekomst. Dit alles in nauw overleg met producers, stakeholders, sponsors, business- , media- en andere samenwerkingspartners.

2019 is het verantwoordings- en afwikkelingsjaar voor de stichting. In 2019 ligt de nadruk op de financiële en maatschappelijke verantwoording (monitoring en evaluatie) van het Culturele Hoofdstadjaar richting Europa, richting gemeenteraad en provinciale staten en daarmee ook richting alle burgers van Fryslân. Ook zullen in 2019 heel veel zaken financiële en praktisch afgewikkeld moeten worden, subsidies, fondsenbijdragen, huurovereenkomsten, verzekeringen, etc.

In dit projectplan wordt aangegeven welke output de stichting LF2018 per kwartaal in 2018 en 2019 levert.

Output overzicht 2018 en 2019 van de stichting LF2018:

1 ^e kwartaal 2018, januari t/m maart 2018
eerste seizoensbrochure met daarin het programma voor de maanden januari t/m april 2018 is gereed en gepresenteerd
fysieke werkplek voor media in informatiecentrum blokhuispoort is gereed
publiekscentrum bij station is open.
press kits (in meerdere talen) is beschikbaar

online campagnes voor de vier doelgroepen (verblijfstoerist, mienskip, Nederlandse cultuurtoerist en internationale cultuurtoerist) en campagnes rond specifieke events en/of clusters van events lopen
elke week is een weekagenda met daarin het programma LF2018 uitgebracht
LF2018 app is beschikbaar
vrijwilligers voor het tweede seizoen zijn ingepland
toeristische ondernemers zijn geïnformeerd en beschikken over materiaal om bezoekers te informeren
LF2018 is zichtbaar in toeristische (regio)magazines en via gratis kaart van Friesland.nl
jaarkrant t.b.v. buitenlandse toerist (Duitse en Engelse versie) is beschikbaar
promotiefilmpje t.b.v. toeristen seizoen 2018 is online beschikbaar
LF2018 is zichtbaar op belangrijke zichtlocaties, toeristische informatieplekken, in bussen, op veerboten, op Nederlandse stations, in de etalage bij ministerie van OCW en in grote Nederlandse theaters
hoofdprogramma onderdelen zijn herkenbaar en zijn in overleg met de producer gefaciliteerd met vlaggen, banieren, dranghekdoeken, zitzakken, etc.
voor alle mienskipevents zijn uitleenpakketten t.b.v. zichtbaarheid beschikbaar gesteld met vlaggen, banieren, dranghekdoeken, etc.
CRM campagne loopt (wifi spots, zoho survey of social wifi)
LF2018 is zichtbaar in diverse Nederlandse printmedia (o.a. Elsevier, Volkskrant)
LF2018 is zichtbaar middels nationale radio- en tv uitzendingen (o.a. tv uitzending nieuwjaarsconcert, live tv uitzending opening, radio 1 live uitzendingen rond events)
internationaal is LF2018 onder de aandacht gebracht door persbijeenkomsten in Londen, Parijs, Keulen, Kopenhagen, Brussel en er zijn diverse persreizen georganiseerd voor groepen van buitenlandse journalisten.
in de internationale media zijn diverse publicaties opgenomen over LF2018 (o.a. De Morgen, De Standaard, Scherzer)
LF2018 landingspagina voor de traveltrade is beschikbaar met teksten en beeldmateriaal in diverse talen (Engels en Duits)
online traveltrade toolkits zijn beschikbaar
LF2018 is in de Friese printmedia zichtbaar middels o.a. wekelijkse Durf pagina's in de Huis aan Huis bladen, maandelijks pagina in de Rondom
de Hero-campagne in samenwerking met NDC loopt middels o.a. dagjournals
de stad Leeuwarden is in overleg met de gemeente aangekleed met uitingen van LF2018
met Friese gemeenten (die 1 euro per inwoner hebben afgedragen) zijn afspraken gemaakt over een marketingpakket waarmee LF2018 zichtbaar wordt in de betreffende gemeente en dit pakket is ook geleverd
internationale persreis heeft plaats gevonden rond opening
legacy brochure is aangeboden aan Tweede Kamer leden
input is geleverd voor de legacy plannen van gemeente en provincie
het openingsweekeinde met al haar activiteiten in Leeuwarden en Fryslân heeft plaatsgevonden
alle bijzondere gasten zijn zaterdagavond, voorafgaand aan het openingsevent gastvrij ontvangen in de Harmonie
het openingsevent op zaterdagavond in Leeuwarden heeft plaats gevonden en is

rechtstreeks uitgezonden op de NPO
2^e kwartaal 2018, april t/m juni 2018
tweede seizoensbrochure met daarin het programma voor de maanden mei t/m augustus 2018 is gereed en gepresenteerd
selectie van etalage projecten voor de marketingcampagnes tweede seizoen is gereed
online campagnes voor de vier doelgroepen (verblijfstoerist, mienskip, Nederlandse cultuurtoerist en internationale cultuurtoerist) en campagnes rond specifieke events en/of clusters van events tweede seizoen lopen
elke week is een weekagenda met daarin het programma LF2018 uitgebracht
alle output zoals in het eerste kwartaal van 2018 is opgenomen (zie 1 ^e kwartaal hierboven) rond pers, media, zichtbaarheid en online wordt ook in het tweede kwartaal gerealiseerd, specifiek afgestemd op de evenementen die dan plaats vinden
vrijwilligers voor derde seizoen zijn ingepland
press kits en traveltrade kits (in meerdere talen) zijn up to date en beschikbaar
internationale persreis heeft plaats gevonden rond de 11 Fountains
3^e kwartaal 2018, juli t/m september 2018
derde seizoensbrochure met daarin het programma voor de maanden september t/m november 2018 is gereed en gepresenteerd
selectie van etalage projecten voor de marketingcampagnes derde seizoen gereed
online campagnes voor de vier doelgroepen (verblijfstoerist, mienskip, Nederlandse cultuurtoerist en internationale cultuurtoerist) en campagnes rond specifieke events en/of clusters van events derde seizoen lopen
elke week is een weekagenda met daarin het programma LF2018 uitgebracht
alle output zoals in het eerste kwartaal van 2018 is opgenomen (zie 1 ^e kwartaal hierboven) rond pers, media, zichtbaarheid en online wordt ook in het derde kwartaal gerealiseerd, specifiek afgestemd op de evenementen die dan plaats vinden
press kits en traveltrade kits (in meerdere talen) zijn up to date en beschikbaar
financiële rapportage projecten eerste seizoen is gereed
4^e kwartaal 2018, oktober t/m december 2018
slotevent re-opening heeft succesvol plaatsgevonden
elke week (t/m het slotevent) wordt een weekagenda met daarin het programma LF2018 uitgebracht
alle output zoals in het eerste kwartaal van 2018 is opgenomen (zie 1 ^e kwartaal hierboven) rond pers, media, zichtbaarheid en online wordt ook in het vierde kwartaal (t/m het slotevent) gerealiseerd, specifiek afgestemd op de evenementen die in dit kwartaal plaats vinden
financiële rapportage projecten tweede seizoen is gereed
eerste werkbezoek externe evaluator EU in november 2018 is voorbereid en heeft plaatsgevonden

opstellen begroting 2019
sluiting informatiecentrum en publiekscentrum (beëindiging huur, oplevering lege ruimten)
1^e kwartaal 2019, januari t/m maart 2019
financiële rapportage projecten derde seizoen is gereed
tweede werkbezoek externe evaluator EU in maart 2019 is voorbereid en heeft plaats gevonden
Input geleverd voor 3-meting evaluatie en monitoring
2^e kwartaal 2019, april t/m juni 2019
financiële rapportage projecten vierde seizoen is gereed
jaarrekening 2018 gereed inclusief accountantsverklaring
integrale evaluatie (LF2018 i.s.m. provincie en gemeente) is gereed
3^e kwartaal 2019, juli t/m september 2019
afwikkeling fondsen en subsidies gereed
input voor afronding onderzoek en rapportage evaluator EU is geleverd
4^e kwartaal 2019, oktober t/m december 2019
vaststelling eindrapport door EU heeft plaatsgevonden
financiële eindrapportage is gereed
jaarrekening 2019 is gereed inclusief accountantsverklaring
afwikkeling bankrekeningen, verzekeringen, opheffingsbesluiten, handelsregister is gereed

5. Events

In 2018 wordt door de stichting binnen de vastgestelde kaders uit het bidbook gewerkt aan de laatste voorbereidingen en de uitvoering van een breed evenementen-programma, bestaande uit meer dan 60 hoofdprogramma events en honderden mienships projecten en events. Alle projecten uit het hoofd- en iepen mienshipsprogramma vormen samen een programma dat een goed evenwicht per week en per maand heeft in kunstdisciplines en voldoende spreiding over de regio en de stad heeft.

Op 3 oktober 2017 is het hoofdprogramma in zijn totale omvang gepresenteerd en zijn ook de eerste mienshipsprojecten gepresenteerd. Naast afspraken met de gemeente en de provincie over bijvoorbeeld openbare orde en veiligheid, signing, etc. zijn met maatschappelijke organisaties en bedrijven samenwerkingsrelaties aangegaan om de uitvoering van de events optimaal te faciliteren. Zo doet Wellzo de coördinatie van de 1000 bijzondere kwetsbaardere vrijwilligers, Keunstwurk en Kunstkade verzorgen het educatieprogramma rond het programma en de events van 2018 en Merk

Fryslân en Marketing Leeuwarden werken samen met ons aan de verschillende marketing-campagnes. Voortdurende afstemming en intensief overleg met deze organisaties is essentieel, zeker in ons uitvoeringsjaar 2018.

Hoofdprogramma.

Dit programma bevat ruim 60 hoofdprogramma projecten/events die onder de regie van de stichting tot uitvoering worden gebracht. Het hoofdprogramma is ons programma dat een (inter)nationaal publiek naar onze regio moet trekken. Nagenoeg alle projecten uit het bidbook, soms in iets aangepaste vorm, maken deel uit van het hoofdprogramma van 2018. Het hoofdprogramma is daarnaast in maart 2017 aangevuld met projecten uit het iepen mienshipsprogramma die een plek in het hoofdprogramma verdienen, omdat ze: voldoende kwaliteit bezitten voor een (inter)nationaal publiek; een verbreding en / of verrijking van ons hoofdprogramma zijn (discipline); gespreid over de regio (locatie) zijn; en/of omdat de projecten goed passen binnen de uitgangspunten van LF2018 (community, bottom up, legacy). Met de meeste projecten uit het hoofdprogramma is in 2017 een contract afgesloten, in ieder geval voor de projecten die in Q1 van 2018 plaatsvinden en de projecten die werken met kaartverkoop. De voorbereidingen voor de contractering van de laatste projecten is gaande en de inspanning is er op gericht dat deze in het eerste kwartaal van 2018 worden afgesloten.

Iepen mienshipsprogramma

Het iepen mienshipsprogramma nestelt zich in het hart van het LF2018-programma. Dit deel van het programma toont Fryslân haar ware aard. Mooie bijzondere mienshipsprojecten, klein en groot, professioneel of amateur. Dit zijn de voorbeelden van hoe de Friezen van de bank komen en de handen uit de mouwen steken om met hun dorp of wijk of burens een prachtig project te ontwikkelen om zo aan een betere wereld (hoe klein ook) te werken. Het iepen mienshipsprogramma zal ook in 2018 nog steeds gevuld worden met uiteenlopende initiatieven. De stichting zorgt er voor dat deze projecten vanuit de mienship groeien. De stichting stimuleert en faciliteert deze projecten waar mogelijk. In 2018 vinden in heel Leeuwarden, Fryslân en het Waddengebied activiteiten en evenementen plaats.

Zodra onze nationale en internationale bezoekers van de hoofdprogramma onderdelen hier zijn, zullen wij er voor zorgen dat zij ook de onderdelen in het iepen mienshipsprogramma onder ogen krijgen en dit mee kunnen pakken op hun reis door Leeuwarden en Fryslân. We zetten wekelijks projecten uit het iepen mienshipsprogramma in de spotlights. Welke projecten dat zijn, is afhankelijk van het aanbod in die betreffende week.

In het iepen mienshipsprogramma staan naast nieuwe projecten ook de al bestaande events, even als het programma van bijvoorbeeld de theaters en het aanbod van musea.

6. Marketing en Communicatie

Het door u in 2017 vastgestelde marketing en communicatieplan Leeuwarden-Fryslân 2018 wordt uitgevoerd. Conform plan wordt ingezet op doelgroep marketing middels een viertal campagnes voor: de verblijfstoerist, de Nederlandse cultuurtoerist, de internationale cultuurtoerist en de Friese Mienship. Eind 2017 is de slag gemaakt van corporate marketing (gericht op naamsbekendheid) naar event marketing. Dit betekent dat we campagnes per programmaseizoen ontwikkelen waarin we per doelgroep events gaan promoten. We zetten daarmee in toenemende mate in op de marketing van

de events uit het programma 2018. Dit laat onverlet dat het uitgangspunt blijft dat producenten zelf verantwoordelijk zijn voor de marketing en publiciteit van hun productie. Stichting LF2018 is verantwoordelijk voor de overkoepelende campagne, de publiciteit van de “eigen” producties (Opening, Reuzen, Iepen-Up en Re-opening) en de aanvullende vermarkting van clusters van programma (per seizoen, per doelgroep).

In 2018 zetten wij ieder seizoen een selectie van het LF2018-programma in de schijnwerpers. Per doelgroep wordt per seizoen een selectie van een substantieel aantal projecten per doelgroep gemaakt (wij noemen dit de etalage projecten). We laten zoveel mogelijk kleinere producties met grotere in het oog springende events meeliften. Dit is ook het uitgangspunt van het ticketsysteem van LF2018. Er worden door ons product-markt combinaties gemaakt, waarbij onderdelen uit het programma 2018 op basis van de volgende criteria geclusterd worden:

- In Friesland: inhoudelijk en doelgroepgericht
- Nederland en Internationaal: chronologisch, omdat publiek (i.v.m. afstand) hun reis in een bepaalde periode zal plannen. En vervolgens op basis van doelgroepen: kinderen, hoog cultureel, muzikliefhebbers, etc.

Voor het eerste seizoen wordt op dit moment de selectie van etalageprojecten en product-markt combinaties gemaakt. Doelgroep gewijs clusteren van projecten is noodzakelijk om te voorkomen dat we meer campagnes moeten maken dan we kunnen betalen en verwerken. Dat betekent dat we voor specifiek afgebakende periodes (zoals weken, maanden) gaan werken met middelen zoals (weekprogramma)ladders, weekkalenders, maandoverzichten, combinatiedeals, arrangementen en routes. De ervaringen uit het eerste seizoen nemen we mee in de promotie en marketing van de twee vervolgzeeizoenen. Het spreekt voor zich dat we op de grootste projecten zoals 11Fountains, Reuzen en Stormruiter al in het 1e seizoen vooruitblikken.

Er zijn een aantal middelen die we inzetten rond de marketing van het programma: pers en pr., ambassadeurs en influencers, outdoor uitingen, collectieve promotie, online, print, netwerk communicatie, CRM-marketing, ticketing en arrangementen. Hieronder gaan we hier nader op in.

Pers en PR

Voor de persbewerking in Europa werken we samen met het NBTC, dat in diverse landen lokale kantoren heeft en beschikt over relaties met media ter plaatse. Voor de media bewerking in Nederland hebben we bureau BAAS ingehuurd. De stichting LF2018 stelt presskits samen en maakt een persruimte in de Blokhuispoort. Onze press kits bevatten content en informatie over het programma van LF2018. Deze kits worden steeds bijgewerkt. Doel daarvan is om media van zoveel mogelijk kant-en-klare, rechtenvrije en kwalitatief hoge content te voorzien die zij 1-1 kunnen doorplaatsen. Media die aangeven aandacht te besteden aan LF2018 informeren we over de etalageprojecten en laten we waar mogelijk die producties bezoeken. Ook organiseren we nog twee groepsersreizen (in januari rond de opening en in mei rond de 11 fonteinen) waarbij we een persprogramma maken waarin zoveel mogelijk programma is opgenomen. In het persprogramma van het openingsweekend zitten bijvoorbeeld ook Phantom Limb, Marijke Muoi (onderdeel van Under de Toer) en Lân fan Taal.

Ons persbureau Baas promoot de etalageprojecten naar specifieke media die aansluiten op de thematiek van de productie. Het NBTC werkt voor de internationale markt met programmaclusters.

Internationaal geldt nog meer dan nationaal dat we aandacht krijgen met de blockbusters (grote producties die veel (nationale) aandacht trekken zoals Escher, 11F, Stormruiter en de Reuzen). In de betaalde media vertaalt het werken met clusters zich in o.a. advertenties in De Morgen waarin een maandoverzicht van relevant programma is opgenomen, weekladders van het NDC of display advertenties met daarin een laddertje met programma voor het aankomende weekend voor museumliefhebbers.

Ambassadeurs en influencers

Belangrijk voor de nationale en internationale persacquisitie is het toevoegen van aansprekende personen (bekend bij het grote publiek), die het verhaal van LF2018 kunnen vertellen. We vormen hiervoor een groep van 4 tot 6 bekende Nederlanders (BN-ers), die we koppelen aan een specifieke thematiek binnen het LF2018-programma. Zodra deze is gevormd (hier zijn we eind 2017 volop mee bezig en de samenstelling van deze eerste groep met BN-ers zal voor de opening bekend zijn) breiden we deze ambassadeursgroep uit met andere aansprekende mensen die we koppelen aan specifieke programmaonderdelen.

We vragen onze ambassadeurs om per seizoen hun top 5 van hun favoriete programma te maken en te delen. Deze lijstjes kunnen wij delen met media en influencers.

Online gaan we deze ambassadeurs ook inzetten, onder andere via Facebooktake-overs en video's van dagtochten langs favoriete producties van een ambassadeur.

We gaan in de Friese campagne bekende Friezen inzetten, zoals Baas dat voor de Nederlandse markt doet. En we gaan internationaal ons richten op de Friezen om Ustens.

Outdoor

Naast alle corporate outdooruitingen, waarover met gemeenten, provincie, rijkswaterstaat en ondernemers afspraken zijn gemaakt zetten we in 2018 ook voor een selectie van de etalageprojecten uit ons programma outdoor uitingen in. In Leeuwarden reserveren we postercampagnes en we zetten matrixborden in. In Friesland zijn we continu zichtbaar op de beeldschermen van Arriva in bussen en treinen en op de schermen van de veerboten van Doeksen en Wagenborg. In Nederland zetten we meerdere keren flyers en posters in in cultuurinstellingen en bibliotheken in Amsterdam en Utrecht. Ook zijn we zichtbaar op narrowcasting van 9 theaters door Nederland.

Collectieve promotie

Samen met producenten gaan we producties promoten in de dagbladen van de Persgroep (AD, Volkskrant, Trouw en Parool) en via Ster & Cultuurspotjes. Producenten kunnen hier hun eigen uitingen kwijt, in een format van LF2018.

Online

Vanaf oktober 2017 pakken we de online promotie (vooral social) anders aan. Dit heeft tot nu toe (ultimo 2017) op Facebook een groei in de interactie met 535% en een groei van nieuwe gebruikers van 983% opgeleverd. Korte termijn doel is om na februari 2018 100.000 vrienden op Facebook te hebben, zodat onze communicatie een substantieel groter bereik heeft en we op basis van dit bereik ook de traffic naar website en ticketverkoop versterken. We focussen op Facebook (secundair op Instagram, LinkedIn en Twitter), advertenties en zoekmachine optimalisatie (SEO), delen doelgroepgericht twee posts per dag en maken betere content (meer beeld, kortere teksten).

Ook online promoten we de etalageprojecten in clusters per doelgroep. Voor de clusters maken we aparte campagnes, die op social media, Google en websites en via microtargeting worden gedeeld. Ook richten we de zoekmachineoptimalisatie (SEO) in per campagne, zodat als je bijvoorbeeld op “Maga” zoekt “Pluto” oppopt. Doel is om mensen te laten klikken op een campagnebanner. Deze brengt mensen naar een speciale landingspagina op 2018.nl, waar bezoekers weer doorlinken naar de kaartverkoop. Voor een selectie van het programma stellen we arrangementen samen zodat een complete propositie ontstaat.

Print

De printuitingen van de stichting ondersteunen de marketing van onze programma onderdelen. De voornaamste printuitingen die we in 2018 voor zowel de Fries als de cultuurtoerist (Nederlands en Engelstalig) gaan maken zijn een drietal seizoenskranten met daarin het programma van dat seizoen (Nederlands en Engelstalig) en iedere week een weekagenda (Nederlands en Engelstalig).

Netwerkcommunicatie

In overleg met producenten maken we specifieke content die interessant moet zijn voor producenten, ambassadeurs, influencers en partners om te delen met hun netwerk. Maar ook content die we verspreiden via ons netwerk van culturele instellingen (Oeds, themaproducten leggen de contacten), die niet direct bij LF2018 zijn betrokken, maar die wel een interessante achterban hebben. Denk aan het Internationaal Filmfestival, Kunsten92, VSCD, Noorderzon, 9 regionale theaters, Holland Festival, Stadsschouwburg Amsterdam, etc.

We gaan in 2018 nieuwsbrieven versturen aan negen verschillende groepen uit ons netwerk (cultuurtoerist nationaal, internationaal, traveltrade, leisure toerist, pers internationaal, producenten, stakeholders, Club2018 en vrienden van LF2018) die grotendeels uit programma-informatie en promotie bestaan. Clusters van programma worden hierin meegenomen en linken altijd door naar de relevante (kaartverkoop)pagina op de website.

CRM-marketing

Samen met merk Fryslân en Marketing Leeuwarden hebben we een CRM-systeem ingekocht (Zoho). Het systeem is eind 2017 ingericht. Dit CRM-systeem maakt het ons mogelijk verrijkte klantdata van (potentieel) publiek te verzamelen en hen op maat te voorzien met voor hen interessant proposities. Vanaf januari 2018 zetten we IP-adressen, mailadressen en persoonlijke gegevens (ticketing) die in dit systeem terecht komen (input) in voor marketing (output). Zo ontvangt iemand, waarvan we weten dat deze podiumkunsten leuk vindt, automatisch informatie over (andere) podiumkunstenproducties.

Ticketing en arrangementen

Eind 2017 zijn diverse gesprekken gevoerd om ondernemers wederverkoper van tickets en promotor van LF2018 te laten worden. Begin 2018 worden deze extra verkooppunten gelanceerd. Begin 2018 is ook de website geoptimaliseerd voor ticketverkoop. Dat wil zeggen dat de “ticketing-knoppen” meer prominent zijn en een webshop is ingericht, waarin je als klant alle kaartverkopende producties in een overzicht kunt zien. Begin 2018 komt er een aparte arrangementenpagina op de website 2018.nl beschikbaar. We bieden hierop arrangementen aan met reis- en verblijfsfaciliteiten om het boeken en bezoek zo gemakkelijk mogelijk te maken.

7. Legacy

Overheden, maatschappelijke organisaties en de stichting LF2018 staan gezamenlijk aan de lat als het gaat om het borgen van de legacy van 2018. De legacydoelstellingen zijn in 2017 nader verkend en in diverse overleggen uitgewerkt. De uitdagingen waar Leeuwarden en Fryslân voor staan – cultureel, sociaal, economisch en ecologisch – zijn de uitdagingen waarop steden en regio's in heel Europa antwoorden moeten zien te vinden. Met de kandidaatstelling en het bidbook voor Culturele Hoofdstad van Europa hebben wij een bewuste keuze gemaakt om cultuur in te zetten als katalysator voor vernieuwing; voor het versterken en benutten van de al aanwezige innovatiekracht op een eigen Friese manier.

De stichting is primair verantwoordelijk voor het borgen van de legacy doelstellingen uit het bidbook (KPI's) in de events van het kernprogramma. In de contracten voor de events is per doelstelling (KPI) opgenomen wat de bijdrage is van het betreffende event aan de KPI. In januari 2018 krijgt u de tweemeting van de 32 KPI's van LF2018 aangeboden. In april 2019 volgt de driemeting. De stichting levert hiervoor input op de KPI's die geborgd zijn in de events van LF2018. Onder hoofdstuk 8 leest u meer over evaluatie en monitoring.

Tevens is het de verantwoordelijkheid van de stichting om de opbrengsten van 2018 – zowel de geplande als de ongeplande – in beeld te brengen. Dit zal gedurende het jaar 2018 op verschillende wijzen plaatsvinden, waarbij de internetsite de constante factor is. Aan het eind van het jaar zullen succesvolle initiatieven met perspectief voor de toekomst worden opgeleverd.

Gemeente en provincie nemen de verantwoordelijkheid voor de legacy planning na 2018 (onder de naam Agenda 2028) op zich, met een belangrijke adviserende rol daarin van de stichting LF2018. Het proces om te komen tot Agenda 2028 wordt getrokken door de provincie Fryslân, samen met de gemeente Leeuwarden, met in 2018 de steun en het advies van de Stichting LF2018.

De Agenda 2028 wil dat we de ambitie vasthouden en voortzetten wat er de afgelopen jaren al is gedaan. Zo zetten de gemeente Leeuwarden, de provincie Fryslân en het waterschap al langer in op het verbeteren van de sociaal economische en ecologische ontwikkeling van stad en regio. Net overige overheden, het maatschappelijk veld en bedrijven zullen op deelthema's netwerken worden ingericht. Leeuwarden richt zich bijvoorbeeld al enkele jaren op de thema's cultuureducatie, talentontwikkeling en circulaire economie. De provincie Fryslân investeert in thema's als meertaligheid en natuurinclusieve landbouw en het waterschap zet in Fryslân, dat voor meer dan de helft uit water bestaat, vol in op het anticiperen op de gevolgen van de klimaatverandering. Innovatie is een speerpunt voor het netwerk met Smallerland. Werkgelegenheid is zowel voor gemeente en provincie als voor de stichting LF2018 een belangrijk aandachtspunt.

Cruciaal is dat we de brede groep actieve mensen in stad en provincie blijvend blijven binden en informeren over de voortgang van Agenda2028. Enerzijds betekent dit een uitgekiende agenda van activiteiten, anderzijds betekent dit het uitvoeren van een multimedia strategie die de resultaten van het werk dat gedaan wordt zichtbaar maakt voor een brede groep in de samenleving. De themalijnen (cultureel, sociaal, economisch en ecologisch) zijn hierin leidend.

In 2018 zal dit verder worden uitgewerkt, bijvoorbeeld door met maatschappelijke partners de Agenda2028 te verdiepen. Onderdeel hiervan zal een breed uitgezette enquête zijn. Het resultaat

van de enquête zal een brede inventarisatie van de opbrengsten van LF2018 zijn en bovendien inzicht geven in de dromen, wensen, gedachten van deelnemers aan de enquête over de jaren na 2018. Deze opbrengst zal input zijn voor Agenda28. Provincie, gemeente(n), stichting en andere stakeholders gaan werken aan voorstellen voor een culturele programmering, bredere aanhaking vanuit verschillende beleidsvelden (de legacy is meer dan alleen cultuur!), (meerjarige) financiële voorstellen en een uitvoeringsplan voor de jaren na 2018.

In 2018 zijn een aantal activiteiten gepland waarbij de stichting vooraf een belangrijke adviserende inhoudelijke rol heeft: aanbieden legacy-visie (in de vorm van een brochure) aan de Tweede Kamer in januari 2018 en in februari 2018 aan de Friese gemeenteraden en presentatie van een legacy document in november 2018.

8. Evaluatie en monitoring

Voor monitoring en evaluatie is een onafhankelijke werkgroep in het leven geroepen bestaande uit de onafhankelijke afdelingen statistiek en onderzoek van de provincie en gemeente. Deze werkgroep meet elk jaar de behaalde kwantitatieve resultaten van alle 32 doelstellingen/indicatoren (KPI's) uit het bidbook. In samenwerking met de gemeente en de provincie en overige stakeholders worden ook kwalitatieve gegevens verzameld die noodzakelijk zijn om vast te kunnen stellen (in welke mate) de Culturele Hoofdstad haar doelen bereikt. Door monitoring wordt tijdig gesignaleerd in welke mate doelstellingen worden behaald en waar interventie noodzakelijk is om successen te boeken. We hebben een lerende omgeving gecreëerd met de diverse stakeholders om te evalueren en te bepalen in hoeverre de ingezette acties effectief zijn. De monitoringresultaten, inclusief de analyses, dienen waar nodig ter bijstelling van de plannen, maar ook om iedereen op de hoogte te houden van alle vorderingen.

De 2-meting van de doelstellingen uit het bidbook wordt u aangeboden in januari 2018 en de 3-meting in april 2019. Ook is er sinds het behalen van de titel Europese Culturele hoofdstad periodiek een zogenaamd Progress Report opgeleverd door de stichting LF2018 aan de EU-jury. Het laatste Progress Report hebben wij u in februari 2017 aangeboden.

In 2019 moet er een bredere Europese eindevaluatie opgeleverd worden gericht op de vastgestelde onderzoeksonderwerpen: relevantie, effectiviteit, efficiency en toegevoegde waarde (vanuit een EU-perspectief) van de Europese Culturele Hoofdstad. Een extern evaluator vanuit de EU zal ons een aantal keren bezoeken vanaf november 2018 en input leveren voor de totstandkoming van deze eindevaluatie. Met de EU is inmiddels gesproken over de specifieke onderzoeksvragen en deze zijn intern dan wel extern zowel inhoudelijk als in de tijd belegd zodat we tijdig de eindevaluatie kunnen afronden als input voor de ex-post evaluatie door de EU welke door een onafhankelijk extern bureau (in opdracht van de EU-jury) zal worden uitgevoerd. De eindevaluatie zal in november 2019 beschikbaar komen. Deze zal ook geschikt worden gemaakt voor de verantwoording aan de burgers van Fryslân, de Raad en Staten. Deze brede eindevaluatie kan mede invulling geven aan de subsidieafwikkeling voor het jaar 2018 tussen de stichting en provincie en gemeente.

De activiteiten van de stichting LF2018 worden gemonitord door een onafhankelijke Raad van Toezicht. De stichting stelt hiervoor o.a. per kwartaal een integrale voortgangsrapportage op. Deze

rapportages waarin wordt ingegaan op de realisatie van het voor u liggende projectplan zullen u elk kwartaal worden aangeboden.

9. Organisatie

De organisatie Stichting Culturele Hoofdstad 2018 is opgebouwd op basis van de oorspronkelijke planning uit het bidbook. Het betreft een kleine regieorganisatie. De kosten voor deze regieorganisatie beslaan zoals afgesproken niet meer dan 9% van de totale begroting. Ultimo 2017 bestond de formatie in dienst van de stichting uit 21,72 fte's. Daarnaast zijn er 17,9 fte's aan zzp-ers en gedetacheerden ingehuurd en is 5,55 fte's in-kind personeel ingezet t.b.v. de werkzaamheden van de stichting.

In 2018 zal de organisatie niet verder groeien. De verwachting is dat het personeelsbestand in de loop van 2018 zal krimpen tot circa 10 fte aan het eind van het jaar. In 2019 zal de formatie naar verwachting gemiddeld 4,5 fte bedragen. Zoals eerder gesteld zal de stichting in 2019 zich vooral bezig houden met de (financiële) afwikkeling van de vele fondsen en subsidies, de (financiële) afwikkeling met de 60 events uit het hoofdprogramma, opstellen jaarrekening 2018 en 2019 en de monitoring en evaluatie (zie hoofdstuk 8). De stichting heeft geen programmageld tot haar beschikking voor 2019 en verder.

10. Financiën

Voor de realisatie van de doelstelling van de stichting LF2018 zoals beschreven in hoofdstuk 3 en het bereiken van de beoogde resultaten zoals in het voor u liggende en voorafgaande projectplannen benoemd, wordt gewerkt met een meerjarenbegroting. De indeling en opzet is conform bidbook en is sinds 2013 ongewijzigd gebleven.

De meerjarenbegroting is in het voorjaar van 2017 geactualiseerd naar aanleiding van de besluitvorming in de Raad van de gemeente Leeuwarden, de Provincie Staten van de provincie Fryslân en de RvT van de stichting. De hiermee samenhangende financiële consequenties zijn in deze meerjarenbegroting opgenomen. In het kort betreft dit:

- een bezuiniging op de kosten van de stichting van circa €1,6 mln.
- een extra bijdrage van de provincie Fryslân en gemeente Leeuwarden
- een extra inzet op marketing en communicatie waarbij de stichting op basis van het door stichting, provincie en gemeente geaccordeerde marketing en communicatieplan en in opdracht van de provincie en gemeente extra werkzaamheden verricht zoals bijvoorbeeld outdoor en online

De kosten zijn niet toegenomen ten opzichte het projectplan 2017. De uitgangspunten en opbouw van de kosten zijn eveneens gelijk gebleven aan het vorige projectplan. Hieruit volgt het onderstaande overzicht ten aanzien van de (meerjarige) kosten:

Uitgaven	t/m 2016	2017	2018	2019	2020	Totaal	Procentueel
Events	€ 9.565.440	€ 9.067.283	€ 32.626.382	€ 911.984	€ 40.000	€ 52.211.089	70%
Organisatie	€ 2.327.894	€ 536.000	€ 539.000	€ 314.600	€ 60.500	€ 3.777.994	5%
Participatie en legacy	€ 582.784	€ 737.000	€ 970.000	€ 95.000	€ -	€ 2.384.784	3%
Marketing en communicatie, sponsoring, hospitality en toerisme	€ 3.389.077	€ 3.543.679	€ 4.812.805	€ 88.740	€ -	€ 11.834.301	16%
Evaluatie en monitoring	€ 681.611	€ 446.000	€ 453.500	€ 226.000	€ 25.000	€ 1.832.111	2%
Post onvoorzien	€ 1.048.000	€ 650.000	€ 500.000	€ -	€ -	€ 2.198.000	3%
Totaal	€ 17.594.806	€ 14.979.962	€ 39.901.687	€ 1.636.324	€ 125.500	€ 74.238.279	100%

De uitvoering van de evenementen is bijna volledig bij externe partijen neergelegd. Dit heeft als effect dat ook financieringseffecten die sterk projectgebonden zijn (fondsen, merchandising/ticketing, overige steden in de regio/regiobijdrage) bij die partijen tot uitdrukking komen en niet via de begroting van de stichting lopen. Hier is bij de allocatie van de verwachte beschikbare middelen aan de events rekening mee gehouden. Van het totale programmabudget (begrotingsregel 'events') ad € 52 mln. loopt circa € 28 mln. via de begroting van de stichting LF2018 en heeft de stichting artistieke en/of programmatische regie over circa € 24 mln. aan events welke bij externe partijen verloopt.

De post uitgaven voor events bevatten de uitgaven voor het realiseren van de events. Deze zijn in 2017 vooral gericht op de voorbereiding c.q. voorfinancieren van de events die op 30 maart 2016 bevestigd zijn. Daarnaast zijn hier uitvoeringskosten opgenomen voor (onder andere) de programmaleiders.

De uitgaven voor organisatie omvatten alle kosten voor de regieorganisatie. De posten uitgaven voor participatie (inclusief legacy en exchange), marketing en communicatie (inclusief sponsoring, hospitality en toerisme) en monitoring en evaluatie omvatten de kosten voor de betreffende onderdelen.

De post onvoorzien voor 2018 is conform uitgangspunten bidbook en meerjarenbegroting € 0,5 miljoen. Dit ten behoeve van de opbouw van een minimaal noodzakelijk weerstandsvermogen van € 2,2 miljoen in het jaar 2018 ter dekking van voornamelijk onzekere inkomsten uit hoofde van nog te realiseren sponsor en fondsenopbrengsten. De totale onzekerheid vanaf 2017 is geschat op €4,75 miljoen en afgedekt door middel van een garantie door provincie en gemeente en de post onvoorzien bij de stichting.

De inkomstenkant geeft het volgende beeld:

Opbrengsten	t/m 2016	2017	2018	2019	2020	Totaal	Procentueel
Gemeente Leeuwarden	€ 5.150.000	€ 800.000	€ -	€ -	€ -	€ 5.950.000	8%
Gemeente Leeuwarden extra bijdrage	€ -	€ 875.000				€ 875.000	
Provincie Fryslân - Meerjarenbegroting	€ 9.650.000	€ 2.000.000	€ 4.150.000	€ -	€ -	€ 15.800.000	21%
Provincie Fryslân - Evenementenfonds	€ 500.000	€ 1.320.000	€ 1.680.000	€ -	€ -	€ 3.500.000	5%
Provincie Fryslân - extra bijdrage	€ -	€ 875.000				€ 875.000	
Europe Unie	€ -	€ 1.500.000	€ -	€ -	€ -	€ 1.500.000	2%
Rijk	€ -	€ 4.150.000	€ 3.350.000	€ -	€ -	€ 7.500.000	10%
Sponsoring	€ 751.005	€ 540.661	€ 4.258.334	€ -	€ -	€ 5.550.000	7%
Fondsen werving	€ 129.730	€ 795.270	€ 2.025.000	€ 550.000	€ -	€ 3.500.000	5%
Uitvoering werkzaamheden derden	€ 162.363	€ 887.500	€ 907.500	€ -	€ -	€ 1.957.363	3%
Indirect funding publieke sector	€ 343.320	€ 581.250	€ 856.000	€ 24.600	€ -	€ 1.805.170	2%
Indirect funding private sector	€ 368.015	€ 401.333	€ 623.333	€ 33.334	€ -	€ 1.426.015	2%
Buiten begroting stichting LF2018	€ 350.000	€ 227.500	€ 23.422.500			€ 24.000.000	
Totaal	€ 17.404.433	€ 14.953.514	€ 41.272.667	€ 607.934	€ -	€ 74.238.548	100%
cumulatief resultaat / indicatie cashflow	€ -380.746	€ -216.821	€ 1.154.159	€ 125.769	€ 269	€ 269	0%

De inkomsten van de gemeente Leeuwarden, provincie Fryslân, Europese Unie en Rijk zijn zeker. Ten aanzien van begrote inkomsten voor sponsoring en fondsen ad € 9,05 mln. is een bedrag van € 5,1 mln. zeker. Voor het resterende risico's zijn voorzieningen bij de stichting (zie hiervoor ad € 2,2 mln.) en de provincie en gemeente getroffen conform hiervoor genoemde besluiten. Over de realisatie van begrote sponsoring en fondsen wordt per kwartaal gerapporteerd in de kwartaalrapportages. We blijven in 2018 actief op de werving van sponsors en businesspartners. Daarnaast komen we in de uitvoeringsfase met betrekking tot sponsorafspraken. 2018 zal in het teken staan van de effectuering van alle gemaakte sponsorafspraken.

De begrotingsregel 'uitvoering werkzaamheden derden' betreffen werkzaamheden op diverse gebieden die de stichting uitvoert voor derden, bijvoorbeeld Merk Fryslân, Provincie Fryslân en gemeente Leeuwarden.

De begrotingsregel 'buiten begroting stichting' ad € 24 mln. betreft de eerder genoemde financieringsbronnen die sterk projectgebonden zijn (fondsen, merchandising/ticketing, overige steden in de regio/regiobijdrage) en die bij betreffende uitvoeringspartijen tot uitdrukking zullen worden gebracht. Deze lopen niet via de stichting LF2018.

Bijlage 1: overzicht stand van zaken projecten/events uit programma LF2018, ultimo 2017

BIJLAGE 1:**STAND VAN ZAKEN PROJECTEN/EVENTS UIT PROGRAMMA 2018 , ULTIMO 2017**

Projecten/events	Projectomschrijving	Activiteiten tot en met ultimo 2017
De opening	Alle ogen zijn op 26 en 27 januari 2018 gericht op Leeuwarden. Dan vindt de officiële opening plaats van het Culturele Hoofdstadjaar. Op vrijdag ontsluiten we door de hele provincie prachtige verhalen uit archieven en musea. Op zaterdag staat de binnenstad van Leeuwarden centraal met een flamboyant programma vol zang en muziek gemaakt door duizenden Friezen. Samen zingen we het jaar open tijdens dit spektakel dat live wordt uitgezonden op Nederland 1.	- Tryater heeft opdracht gekregen de opening productioneel en artistiek te ontwikkelen en uit te voeren - Diverse overleggen met stakeholders (gemeente, provincie etc.) hebben plaatsgevonden - Koppeling van producer Tryater aan een bij NPO benoemde regisseur heeft plaatsgevonden - Ervaring en kennis uit andere ECOC's is opgehaald - Protocollen zijn opgestart voor de protocollaire ontvangsten - Concept programma is gereed - Data en locatie zijn bekend en verwerkt in de evenementen kalender 2018. - Contract is getekend.
Sense of Place	Sense of Place realiseert artistiek hoogwaardige en in het oog springende projecten die de beleving van en de waardering voor het landschap van - met name - het UNESCO Werelderfgoed Waddengebied vergroten bij een groter publiek. Het gaat over het onzichtbare zichtbaar maken; over de langzame onstuitbare processen waaraan het Waddengebied onderhevig is en over de onzichtbare waarden, die herontdekt moeten worden. De projecten hebben respect voor de cultuur en natuur van het gebied, met een positieve uitwerking op de lokale economie. Dit gebeurt door samenwerking te zoeken	- De projectorganisatie is volledig operationeel. -Het concept van Sense of Place is vertaald naar publieksactiviteiten in 2018 en 2019 en gepresenteerd. - De projectorganisatie is intensief betrokken bij alle projecten in het Waddengebied om deze te verbinden met het totale programma voor 2018 en/of Sense of Place. Er is hard gewerkt aan het doen van een succesvolle aanvraag bij het Waddenfonds. Deze aanvraag is eind mei 2017

	en te organiseren tussen kunstenaars, landschapsarchitecten, onderzoekers, gebruikers, maatschappelijke organisaties, ondernemers en overheden.	gehonoreerd. - In 2016 zijn twee projecten doorontwikkeld die in 2015 ook al een plek hadden veroverd in het laboratorium van Sense of Place: 3 streken en camera batavia. Daarnaast is een cultureel landschappelijk onderzoek opgestart, getiteld WindWerk, een belangrijk voorbeeld van een cross-over tussen kunst, wetenschap en maatschappij - Verder voorbereiden van de realisatie van de Mondriaankwelder in een breed consortium, waarbij Programma naar een Rijke Waddenzee (PRW), Rijkswaterstaat (RWS), Staatsbosbeheer (SBB), Provincie Fryslân en Sense of Place de plannen aan het uitwerken zijn en uitvoerbaar, financieerbaar en vergunbaar maken. - Organisatie van een tweedaags seminar 'Bird Senses of Places' tijdens Oerol. Tijdens Bird Senses of Places hebben wetenschappers en kunstenaars de resultaten van 5 jaar - Metawad gepresenteerd en is laten zien dat dat diverse wadvogelsoorten het Nederlandse Wad op een unieke manier verbindt met de rest van de wereld. - Deelname aan meerdere meetings over potentiële infrastructurele projecten voor Sense of Place zoals Holwerd aan Zee en vismigratierivier. - Concept programma voor 2018, data en locatie is gereed en
--	--	--

		verwerkt in de evenementen kalender 2018 - In samenwerking met Ostfriesische Landschaft, het Kulturnetzwark en de 3 noordelijke provincies, heeft Sense of Place de werkconferentie Boreas georganiseerd om tot meer grensoverschrijdende samenwerking te komen tussen Noord-Nederland en Noordwest-Duitsland - Mondriaankwelder door vergunningsproblematiek niet gerealiseerd in 2018 - Contract in voorbereidende fase.
Water Connecting	Water Connecting 2018 is de nieuwe werktitel voor de Embassy for Water. (Waterprogramma Leeuwarden- Fryslân 2018) Samen met aangesloten waterpartners ontwikkelt Water Connecting 2018 een waterprogramma dat water en gerelateerde waterproblematieken zo breed mogelijk vertegenwoordigd. Hierbij spelen kunst, cultuur, beleving en technologie een belangrijke rol. Water Connecting 2018 streeft er tevens naar een water legacy te creëren waarin Friese ervaring, kennis en innovaties worden verbonden met nationale en internationale kennis. Het concept-programma behelst een eigentijdse invulling van een waterambassade op en rond de WaterCampus in Leeuwarden (met o.a de waterbar en het waterleliepaviljoen), een beleefwaterpark in de Potmargezone waarbij uitingen tussen ontmoetingen van wetenschappers/kunstenaars/ontwerpers hun plek krijgen, een innovatiefestival in 2018 en een waterbeleefroute (met	- Projectorganisatie is operationeel - Vanuit projectorganisatie gewerkt aan het binnenhalen van de tentoonstelling Water.War uit België - Gesprekken gevoerd met potentiële sponsors. - Verder invulling gegeven aan festival, maker faire, community project en water-route door Friesland. - Concept programma voor 2018, data en locatie is gereed en verwerkt in de evenementen kalender 2018. - Contract in voorbereidende fase

	artist-in-residence project) rond de cultuurhistorische watermanagement werken die Fryslân rijk is. De werkgroep Water Connecting 2018 is een werkgroep met (water)vertegenwoordigers vanuit het onderwijs, de overheid, opdrachtgevers en onze samenleving. Met onze samenleving bedoelen we inwoners van Friesland die participeren bij de ontwikkeling en uitvoering van het waterprogramma.	
Kening fan'e Greide	Programma van diverse innovatieve projecten en events waarin de biodiversiteit voorop staat; inmiddels in heel Europa een actueel thema. Centraal staat onze Kening fan'e Greide: de grutto; en andere weidevogels. Zij zijn een metafoor! Als verteller. Als 'verander-agent'.	- Projectorganisatie is volledig operationeel eind 2016 - actieve netwerkorganisatie is doorontwikkeld - Het ambitieus businessplan voor Kening fan'e Greide is bijgesteld en schaalbaar gemaakt naar een businessplan dat past binnen de beschikbare en mogelijke financiële kaders. - Programma-schets en sponsorbrochures zijn gemaakt - Diverse debatavonden hebben plaatsgevonden rondom het thema Celebrating diversity - De muziekvoorstelling Birds & Brass loopt (er hebben tot en met Q4 2017 7 plaatsgevonden). - EU-aanvragen zijn gedaan, maar helaas niet gehonoreerd - Er zijn diverse subsidieaanvragen gedaan, bijvoorbeeld voor de compositie - Professioneel fondsenwerfburo is aangetrokken en heeft een advies opgeleverd. De daadwerkelijke

		fondsenwerving ligt bij stichting zelf, de producenten van de subprojecten en ondersteund door LF2018. - de eerste voorstellingen van Ontwakend Landschap en Koning van het Grasland zijn geweest, met succes en goede reactie en goede stukken in de media. - Programma voor 2018, alle data en locaties zijn gereed en verwerkt in de evenementen kalender 2018 - Met NNT en Club Guy&Roni worden momenteel de afrondende gesprekken gevoerd, zodat zij de producent worden van Conference of the Birds, in de zomer van 2018.
Fossiel Vrij Friesland	Culturele Hoofdstad van Europa 2018 biedt veel kansen om de ontwikkeling van duurzame energie te versnellen en zichtbaarder te maken. 'De Freonen Fan FossylFrij Fryslân' maken dit mogelijk. Zij willen ervoor zorgen dat we sneller dan de geplande jaartermijn van de overheid (in 2050) onafhankelijk worden van fossiele brandstoffen. Deze groeiende groep versnellers laat zien dat het sneller moet en ook kan. Daarom hebben zij naast de realisatie van een aantal doelstellingen in 2018 ook een concreet project gepland, de Elfwegentocht. Van 1 tot 14 juli 2018 zal de hele provincie Fryslân twee weken lang zich voortbewegen op niet-fossiele brandstoffen. Fryslân wordt wereldwijd de eerste regio die volledig overschakelt op voertuigen zonder fossiele brandstoffen, alleen voertuigen van de toekomst rijden in juli 2018 rond in de provincie.	- Concept programma voor 2018, data en locatie is gereed - Projectorganisatie is ingericht - Urgenda is partner - Contract is getekend

The Sea! The Sea! / Tall Ship Races	In 2018 doen de historische schepen van de Tall Ship Races Harlingen weer aan. Het perfecte decor voor een literatuurfestival met als thema de zee. Vanzelfsprekend is er bijzondere aandacht voor het werk van de Friese dichter Jan Jacob Slauerhoff. Het idee is dat inwoners van Harlingen betrokken worden doordat in het kader van The Sea! The Sea! hun verhalen rondom het leven op/met de zee worden opgenomen en worden ontsloten voor alle bezoekers van dit evenement (audio). Tall Ship Races: groot, internationaal, tot de verbeelding sprekend.	- In 2016 zijn diverse overleggen gevoerd met de organisatie Tall Ships om deze evenementen goed aan elkaar te verbinden - Door de recente bezuinigingen, verandert de samenwerking met de partner die we aan ons gebonden hadden voor het literaire programma (Behoud de Begeerte). - Er is overleg geweest met Lân fan Taal en the Sea the Sea gaat vanwege de gedeelde thematiek intensief samenwerken met Lân fan Taal. - Data en locatie gereed en verwerkt in de evenementen kalender 2018 - Ook overleg met Vestdijk organisatie Harlingen om reünie Anton Wachterprijs te combineren met The Sea The Sea
8ste Dag	In Leeuwarden wordt een reusachtige 'machine' gebouwd. De enorme installatie - een ontwerp naar de beroemde Goldberg Machine - is feitelijk een kettingreactie: die door hele stad gaat en waar iedereen een bijdrage aan kan leveren. Domino D-day maar dan groter en anders. Heel anders. De Loop der Dingen is een community-art-werk waarbij verschillende kunst disciplines (technologie, educatie, ambacht, volksvermaak) er toe leiden dat mensen elkaar ontmoeten en samenwerken. Na maanden van het bouwen van onderdelen wordt het geheel samengevoegd en ontstaat een enorm 'momentum'. Het project maakt tevens deel uit van de opening.	- Businessplan, begroting etc. zijn uitgewerkt - Een pilot heeft plaatsgevonden in de basisschool in Lekkum - Contacten met hoofdsponsor LOF zijn gelegd over invulling programma voor 2018 - Concept programma voor 2018, data en locatie is gereed en verwerkt in de evenementen kalender 2018 - Contract is getekend.

	In een klassieke Goldbergmachine gaat het om fysieke actie en reactie door objecten die elkaar in beweging brengen. De bedenkers van de Leeuwarder variant, onder leiding van kunstenaar Marten Winters, vatten het breder op. Deze machine beweegt en kronkelt dankzij de beoefenaars van dans, theater, geluid, muziek en spraak.	
Farm of the World	Farm of the World richt zich op het onderzoeken van nieuwe en duurzame waarden van het platteland. Het kern- en startpunt van het project is de verlaten boerderij (de Kreake) in Húns, een klein dorp in Friesland. Door mensen van over de hele wereld te betrekken en samen te laten werken met de lokale grondstoffen, wordt de Kreake opnieuw een productieve boerderij. Als voorbeeld van hoe creativiteit en samenwerking leven kunnen brengen in een voormalig verlaten boerderij. Farm of the World toont de diversiteit en rijkdom van wat een klein landje kan produceren: van biologisch-dynamische boeketten, keramiek, voedsel, verfgewassen, ruimte en meer. We willen met dit land een voorbeeld en inspiratie zijn voor anderen.	- De organisatie staat en loopt - De locatie in Húns is opgeknapt en verbeterd - Er is voedsel, bloemen, verfstoffen, keramiek, kunst en nog veel meer geproduceerd (en verkocht!) samen met jongeren, kunstenaars, boeren, vrijwilligers en stagiairs van over de hele wereld en met hulp van bedrijven, overheden, fondsen en particulieren - Aandacht voor project gegenereerd via deelname Claudy Jongstra <i>AkzoNobel Honeysuckle Blue(s) Garden</i> (Chelsea Garden Show tuin) die in BHP in 2018 plaats vindt. - Concept programma voor 2018, data en locatie is gereed en verwerkt in de evenementen kalender 2018 - De Treasures of Nature project gaat door, met heel veel interesse vanuit verschillende landen. - Er komt een Jongstra tentoonstelling (Waste-No Waste) in de Suikerfabriek in Groningen, die gekoppeld is aan de evenementen in Friesland, om mensen naar Friesland en

		Leeuwarden te trekken. - Contract is getekend.
I'Land	Theatervoorstelling rond de schoonheid en het natuurlijke ritme van de nacht , met als achterliggend doel Fryslân weer donker te krijgen.	- Dit project gaat niet door in zijn oorspronkelijke vorm ivm bezuinigen en ook fondswerving. PeerGrouP heeft zich teruggetrokken. - Er worden nog gesprekken gevoerd over de Nacht Academie. In samenwerking met de Provincie en verschillende andere partijen, kunnen mogelijk financiële mogelijkheden gevonden worden om een permanente Nacht Academie op het eiland, of op een andere locatie, te realiseren. - De Nacht Academie project staat niet in ons programma. - Oeds Westerhod heeft met Nynke-Rixt gesproken om de relatie tussen haar en LF2018 te verbeteren.
De Romantiek van het Noorden - van Friedrich tot Turner (was: Romantic Painters from the North)	Tentoonstelling rond 19e eeuwse landschap schilders, nationaal en internationaal.	- Project wordt uitgevoerd door het Groninger Museum in het kader van de Noord Nederlandse samenwerking rond 2018. - nieuwe titel is: De Romantiek van het Noorden - van Friedrich tot Turner - expositie is geopend op 9 december 2017 - fotoexpositie rondom hetzelfde thema (producent: Noorderlicht) is onderdeel van expo.
Eleven Fountains	Een beeldend-kunstproject dat elf van 's werelds toonaangevende beeldend kunstenaars koppelt aan de elf steden in Friesland. De Elfstedentocht, maar dan permanent. Iedere kunstenaar ontwerpt	- Dit project is al lange tijd volledig operationeel. - Alle kunstenaars zijn geselecteerd en gecontracteerd

	een fontein die het verhaal van de stad en haar geschiedenis vertelt. Zo ontstaat een langdurige ontmoetingsplaats voor de gemeenschap. Als hedendaagse kunstwerken, geven de fontein en ook blijken van de snel veranderende wereld waarin wij leven: ze tonen de sociale verschuivingen, technologische innovaties en klimaatverandering. Werkende met nieuwe sectoren binnen watertechnologie, zullen de fontein en een brug bouwen tussen de complexe, mondiale wereld van vandaag en de oude geschiedenis van een plaats en zijn bevolking. De kunstenaars werken in harmonie samen met de lokale gemeenschap. Hierdoor symboliseert dit project ook het belang van de Iepen Mienskip.	- Ontwerpen zijn klaar en de fontein en voor de locaties zijn in diverse stadia van ontwikkeling. - Het project is nu in de realisatiefase. - Het project is nu in handen van de Provincie voor de realisatie en bouwfasen. - Fontein-commissies zijn opgericht waarmee draagvlak is verkregen. - Politieke besluitvormingstrajecten zijn voorbereid, onderhanden of afgerond - Diverse initiatieven rondom sponsoring en fondsenwerving zijn onderhanden (zoals private sector (bouw/installatie sector, fondsen) en publiek). - Voorbereiding voor een publiek event bij de opening van de fontein en is opgestart - Fontein van Leeuwarden is ingepast in stedenbouwkundige herontwikkeling van het stationsgebied en was op 18 december 2017 in preview te zien. - Henry Moore Foundation ST9.000 - EU Japan Festival €50.000 - Fondsen aanvragen nog in behandeling.
Sailing on the Grass	Oorspronkelijk bedacht en gerealiseerd als een fotografisch project, dit documentair filmproject nodigt 3/4 internationale filmregisseurs uit om te kijken naar Friesland door hun unieke 'andere' perspectief. Het zal onze cultuur en de provincie die we denken te kennen in een nieuw licht plaatsen,	- Documentaire-reeks is onderhanden, zeer ervaren producent is benoemd (Doxy) - Samenwerking met NPO is opgestart maar loopt niet zo goed ivm bezuiniging en andere keuzen

	verteld door andermans ogen. Geproduceerd door Doxy (vroeger KeyDocs) in Amsterdam, en werkend met een lokale producent, is dit project een rijke benadering van het anders kijken naar Friesland, terwijl het ook veelbelovend is voor het internationale toneel door middel van toekomstige verspreiding van de films na 2018. De films zullen in 2018 in première gaan tijdens het Noordelijk Film Festival. Belangrijke partners zoals de NPO zal helpen om het profiel van het project te verhogen en verzekerd brede distributie.	die door NPO genomen zijn. - Er zijn nu zorgen over de financiering van het project. €180.000 gevraagd van NPO. Wat de precies de gevolgens van deze situatie zijn moet met Doxy besproken worden. - Het maken van 2 van de verplicht 3 films zijn al begonnen. - Concept programma voor 2018, data en locatie is gereed en verwerkt in de evenementen kalender 2018 - De producent werkt aan verdere realisatie en financiering van de documentaires. - 2 films staan op onze website en in de jaarkrant. - Contract is getekend, op basis van een minimum van 3 films (de 4de afhankelijk van financiering).
Under de Toer	Kerken zijn plekken vol schitterende verhalen, die erop wachten om opnieuw te worden verteld. In 2018 komen 32 van die verhalen tot leven in Under de Toer. Naast een unieke theatrale rondleiding door de Grote of Jacobijnerkerk in Leeuwarden gaat het om 31 manifestaties in de provincie, georganiseerd door kerkbesturen in samenwerking met professionele kunstenaars en lokale verenigingen. De 31 manifestaties variëren van opera tot concert, van dans tot toneel, van beeldende kunst tot fotografie. Maar bij elke manifestatie staat een verhaal met een link naar een godshuis centraal en is er een verbinding met Europa. In oktober 2016 zijn uitnodigingen de deur uitgegaan naar de 750 kerken, 600	- Businessplan en meerjarenbegroting zijn verfijnd en in overeenstemming gebracht met mogelijkheden - Contact gelegd met diverse dorpen voor ontwikkeling van het event in 2018 - Fondsenwerving is gestart, Prins Bernhard Cultuurfonds heeft de bijdrage van LF2018 gematchd. Financieringsinspanningen blijven doorgaan. - Pilot voorstelling in 2016 uitgevoerd - De 'open call' voor dorpen en kerken is in oktober 2016 gestart

	verenigingen en 500 kunstenaars in Fryslân. Tot 15 januari 2017 konden zij hun plannen indienen op underdetoer.nl. Er zijn ruim 80 projecten en ideeën ingediend. De overkoepelende organisatie van Under de Toer selecteren momenteel de meest interessante, kansrijke en bijzondere projecten. In april 2017 worden de definitieve projecten bekend gemaakt. De indieners kunnen vervolgens rekenen op (artistieke) begeleiding door Jos Thie (regisseur) en Tamara Schoppert (actrice/regisseur) en op financiële ondersteuning door het Prins Bernhard Cultuurfonds. Het 32e project is een voorstelling in de vorm van een spectaculaire rondleiding door de Grote of Jacobijnerkerk in Leeuwarden. Deze aftrap van Under de Toer in januari 2018 is gebaseerd op het verhaal rondom Maria Louise, die in deze kerk begraven ligt. Bouke Oldenhof schrijft de tekst, Sjoeke-Marije Wallendal voert de regie.	- Concept programma voor 2018, data en locatie van de grote voorstelling in Leeuwarden is gereed en verwerkt in de evenementen kalender 2018. - Mei 2017: De data en locaties van de 31 'voorstellingen' in de provincie zijn gepresenteerd tijdens een mooie (drukbezochte) bijeenkomst in de grote kerk in lwdn. - FB Oranjewoud (fonds) heeft besloten, door bemiddeling van LF2018, 300.000 beschikbaar te stellen voor het project in de kerk in Leeuwarden. - in december 2017 is de perspresentatie geweest van <i>Marijke Muoi</i>, de voorstelling in de Grote Kerk in Leeuwarden.
Potatoes Go Wild	Een mixed art kunstproject, dat inspiratie put uit de waardevolle aardappel. Het wil laten zien hoe boeren op een moderne wijze fundamentele, maar essentiële levensmiddelen produceren en laat zien hoe voedsel bij ons op tafel komt. Het project maakt gebruik van de aardappel als een metafoor voor cultuur, economie, de stad en het platteland. Georganiseerd op het Bildt, kent dit project ook trans-Europese verbindingen met onder meer Valletta/Malta Culturele Hoofdstad 2018. Dit door middel van een vierjarige uitwisseling van aan poot- en tafelaardappels gekoppelde poëzie. Het project is rijk aan verscheidenheid, met elementen variërend van	- Businessplan en meerjarenbegroting zijn verfijnd en uitgewerkt. - Projectorganisatie staat. - Fondsenwerving en sponsorwerving is voltooid; het project is gedekt. - Projectorganisatie heeft haar programma gepresenteerd - Er is een uitwisselings-event met Malta gerealiseerd evenals in 2016 (Poetic Potatoes). Eerste aardappelen zijn vanuit Leeuwarden naar Malta gegaan voorzien van poëzie. In het voorjaar van 2015 heeft dit vice versa van Malta naar

	tentoonstellingen in het Leeuwarder Natuurmuseum en in schuren en velden op het Bildt, tot een gewassenveld en een openlucht theatervoorstelling op een akker en een internationaal symposium.	Leeuwarden plaatsgevonden en deze uitwisseling gaat door in 2016 en 2017. - Concept programma voor 2018, data en locatie is gereed en verwerkt in de evenementen kalender 2018. - Contract is getekend.
Dada in Dr88888888	Een beeldend kunstproject waarin het Museum Dr8888 en het Van Doesburg Rinsema Huis zich aansluiten voor de herdenking van de kunstbeweging dadaïsme en De Stijl. Deze twee internationale bewegingen hebben hun stempel gedrukt op Friesland en vormen de basis van het Friese modernisme. Reeds heeft dit Drachten (inter)nationale bekendheid gebracht. In 2017 wordt het eeuwfeest van De Stijl in Museum Dr8888 ruimschoots gepromoot: onder meer met een Mondriaan-Nederlands designroute met tien andere Nederlandse steden. Het publiek ziet in 2018 andere tentoonstellingen in het museum en in dat jaar wordt ook de opening van de onlangs gerenoveerde Van Doesburg Rinsema House gevierd. Daarnaast wordt gewerkt aan een 'uit het Museum / in de straten van Drachten'-programma dat Drachten nog meer als de stad van De Stijl positioneert. Artistieke interventies tonen dat het DNA van de Stijl en Dada immer sterk vertegenwoordigd is. Ze moeten van Drachten de meest kleurrijke stad van Nederland maken. Het project bestaat uit twee delen: Het Binnen Museum Programma (tentoonstellingen in 2018) en het Buiten Museum Programma	- Dada-tentoonstelling heeft in 2016 succesvol plaatsgevonden in Museum Dr8888 - Overleg met de organisatie van het Stijl jaar in 2017 heeft plaatsgevonden en geresulteerd in een samenwerking. - Businessplan hiervoor is opgesteld. - Middelen beschikbaar gesteld door gemeente Smallingerland voor het openen van een modelwoning (De Stijl) - Museum Dr8888 heeft zich verbonden aan een internationaal netwerk rond het Stijl-jaar - Doorontwikkelen publieksbeleving van Stijl-jaar in Drachten. - Ontwikkelen buitenprogramma met architectuur, poëzie, fashion en kleur in Drachten in samenwerking met ondernemers. Financiering daarvoor is rond, en het team dat de uitvoering gaat verzorgen is rond. - Concept programma voor 2018, data en locatie is gereed en verwerkt in de evenementen kalender 2018.

	(interventies in de stad).	- Contract is getekend.
Giant Steps	Het internationaal befaamde Franse straatspektakel Royal de Luxe komt voor de eerste keer naar Nederland. Ze brengen hun iconische reuzen naar Leeuwarden. Poppen zo groot dat ze soms boven de kantoorgebouwen uit steken. Het bedrijf verbaast en verrast de enorme aantallen mensen in elke stad die het bezoekt. De impact op de (lokale) economie is doorgaans erg groot. Met een zorgvuldig opgebouwd verhaal worden de geschiedenis, kenmerken en folklore van de stad beelden verteld. In Leeuwarden worden enkele honderdduizenden bezoekers verwacht. Geholpen door meer dan 200 lokale vrijwilligers, ingezet op kranen en vrachtwagens en bij de omvangrijke logistieke klus, gaat Royal de Luxe verbazen. Opdat de reuzen voortleven in onze herinnering. Ongetwijfeld voor velen het hoogtepunt van 2018.	- In 2017 heeft een derde werkbezoek van Royal de Luxe aan Leeuwarden plaatsgevonden om de mogelijkheden inclusief verhaallijn te verkennen en te ontwikkelen en de routen vast te stellen. Specifiek is de route door de binnenstad in concept uitgewerkt, maar er komt een laatste bezoek in januari om de routen definitief vast te stellen ivm alle veranderingen in de stad. - Stakeholders (gemeente, provincie, hoofdsponsor en stichting) hebben bij Royal de Luxe een locatiebezoek in Nantes (2016) en Le Havre (2017) afgelegd - Contract is getekend - Gedetailleerde begroting is opgesteld gegeven de productionele complexiteit - Productionele aspecten zijn in 2017 verder uitgewerkt en besproken met stakeholders - Programma voor 2018, data en locatie is gereed en verwerkt in de evenementen kalender 2018 - Gemeente Leeuwarden is intensief betrokken in verband met aandachtspunten op het gebied van openbare orde en veiligheid. - Marketing planning in behandeling. Er ligt een basis MarCom plan.
Lân fan taal	Lân fan taal is een grootschalig programma dat multimediale- en podiumkunsten verenigt. Meertaligheid is het overkoepelende en verbindende	- Programmteam is samengesteld en functioneert - Programma is uitgewerkt naar

	thema. Het programma is een samenwerking van Afûk, Tresoar, Historisch Centrum Leeuwarden, Fryske Akademy, Rijksuniversiteit Groningen, Omrop Fryslân en Leeuwarden-Fryslân 2018. Het fysieke hart van Lân fan taal is gesitueerd rond de Friese taalinstututen in Leeuwarden: het Oldehoofsterkerkhof en de Prinsentuin. In gebouwen en paviljoens worden een taalexpositie en de Talentuin gehuisvest. Met iedere avond een 'taal-experience' op het plein. Lân fan Taal is voor alle leeftijden en het hele jaar open. Gekoppeld aan het programma in Leeuwarden trekt de Lân-fan-taalkaravaan door Friesland. De lokale 'afleveringen' van het Karavaan programma bestaan uit vaste elementen en lokale initiatieven. Er zijn op dit moment al meer dan tachtig bottum-up initiatieven en de karavaan breidt zich gestaag uit. Naast Lân fan taal in Leeuwarden en de Taalkaravaan 'on tour' creëert 'Wereld van talen' een (virtueel) Europees netwerk. Speciale aandacht verdient de Friese Matthäus Passion, een productie van het Noord Nederlands Orkest.	concrete producties, programmaonderdelen en begroting in dialoog met alle samenwerkingspartners - Taal-alliantie is opgericht: er is een samenwerkingsconvenant ondertekend door Afûk, Tresoar, Tryater, Rijksuniversiteit Groningen, Fryske Akademy, LF2018, HCL, gemeente en provincie - Er is een Open Programma Lân fan Taal ingericht waarmee initiatiefnemers voor maximaal 5000 subsidie aan kunnen vragen vanuit een totaalbudget van 100.000 - Programma van eisen is opgesteld voor inhoud en ontwerp van een paviljoen Taalexpo en experience op het Oldehoofsterkerkhof - Architectenselectie voor de bouw van het paviljoen, inclusief integrale planontwikkeling voor de inrichting van het gebied er om heen heeft plaatsgevonden - Taalexpo heeft de naam OBE gekregen - Website https://www.lanfantaal.fr is 4-talig gelanceerd en biedt actuele info - Jaarprogramma is in grote lijnen vastgesteld. Explore the North neemt een deel van de programmering op zich. - Inmiddels heeft tweede ronde aanvragen open programma Lan fan Taal plaatsgevonden. Okt/nov '17 laatste openstelling
--	---	---

		- Bouw van OBE flink op weg - Inrichting en vormgeving gebied van Lân fan Taal in Leeuwarden is vastgesteld. Ontwerpen van kunstenaars daarvoor zijn klaar. - Concept van de Taalkaravaan is verder uitgewerkt, plekken waar die heen trekt (o.a. Harlingen ihkv Tall Ship Races / The Sea The Sea) zijn bepaald en karavaan heeft een inhoudelijk en organisatorisch uitvoerend team. - OBE is nagenoeg klaar voor gebruik, inclusief tentoonstelling Etchells - Inrichting van het gebied van Lan fan taal en detail afstemming met verschillende partijen is actueel. - Kunstwerk DNA v Lwd concreet in de maak. - Begin december was de aftrap van het speciale educatie programma voor 2018
Lost in the Greenhouse	Lost in the Greenhouse is een muziektheatervoorstelling over de Mienskip. De Poolse cultuur ontmoet die van de Friezen in een tuinbouwkas op het Friese platteland. De productie is van muziektheatergezelschap Orkater, theater De Lawei en Bureau Klaas Toering, in nauwe samenwerking met Poolse theatermakers. In een groeiend en bloeiend decor - tussen de groenten - beleeft het publiek een voorstelling die gaat over integratie en een samenleving van verschillende culturen. Lost in the Greenhouse laat je kennismaken met jonge Poolse arbeiders die werkend in Friesland, ver van huis, familie en vrienden, op zoek	- Businessplan, programma en begroting zijn verfijnd en geactualiseerd in 2016 - Concept programma voor 2018, data en locatie is gereed en verwerkt in de evenementen kalender 2018 - Overeenstemming met Orkater bereikt over het realiseren van de voorstelling. Met groot tuinbouwbedrijf zijn afspraken gemaakt over de presentatie van het event in de kassen buiten Leeuwarden. - Proefvoorstelling heeft

	gaan naar een betere toekomst. De productie nodigt lokale muzikanten en dansers uit om deel te nemen. Zo ontstaat een platform voor interactie tussen lokale inwoners en buitenlandse werknemers.	plaatsgevonden in de Lawei in Drachten in het najaar van 2016 - Mei 2017: marketingplan klaar, ticketverkoop gestart (als onderdeel van theaterseizoen 2017-2018 in de Lawei). - Technische aspecten van kas, voorstellings decor en publieksontvangst zijn in kaart gebracht - Nederlands / Poolse cast is bekend - Contact met Mickiewicz instituut in Polen over bijdrage aan de voorstelling en gezamenlijk randprogramma - Stichtingsbestuur is geïnstalleerd - Inmiddels vier toezeggingen van fondsen binnen plus een grote sponsor. - Verdere gesprekken met sponsors - Script klaar - Lokale samenwerking onder leiding van De Koornbeurs - Minimum scenario is veilig gesteld, wensscenario nog altijd het streven, contractering laatste staartje. - Half december bijeenkomst met het dorp (Sexbierum) geweest - Afspraken met nieuwe directie van Hartman en met AH zijn vastgelegd - Marketing komt op gang
Strangers on Stage	Dit festival vindt het hele jaar 2018 plaats: met (inter)nationale podiumkunsten in De Harmonie in Leeuwarden en op een aantal plaatsen in de provincie. Strangers on Stage	- Concept is ontwikkeld - Er zijn contacten gelegd met diverse theaterfestivals voor het

	presenteert internationale topvoorstellingen, maar ook rode-loper-premières van grote nationale gezelschappen en satelliet programmering van het Nederlands Theater Festival. Het uitgebreide randprogramma omvat o.a. een zomeracademie met masterclasses voor professionals en publiek en door het jaar heen workshops voor jonge makers en studenten. Ook is er een showcase van nationale gezelschappen gericht op internationale podia en er zullen voorstellingen te zien zijn in Tijdelijke Theaters / Tydlike Teaters.	ontwikkelen van de business case - Producent is benoemd. Diverse overleggen met Harmonie en andere stakeholders hebben plaatsgevonden. - Mei 2017: programma voor de eerste helft van 2018 is gepresenteerd en ticketverkoop gestart (als onderdeel van theaterseizoen 2017-2018 in de Harmonie). - Convenant De Harmonie/Theaterfestival/LF2018 in afrondende fase. Wordt 17 juli getekend. - Samenwerking Adje Lambertz, De Friese Dansdagen, Iepen up - Productieteam is aangesteld - Subsidie toezegging EU Japan Fest en Japan Foundation - Contractering gezelschappen eerste helft van het jaar vindt plaats - Productiefase - Aanvraag Garantiefonds ingediend - Marketing komt op gang - Programmering voor tweede helft van het jaar komt tot stand, zal bescheiden zijn
Iepen UP	Het thema van LF2018 - "Iepen Mienskip", open gemeenschap - Klinkt goed, maar dat is in de praktijk niet makkelijk. Hoe open is de gemeenschap in werkelijkheid? We leven in een wereld die snel verandert. Denk aan snel verschuivende geopolitieke verhoudingen, de komst van	- Is specifiek gericht op 'samen werken en leven in Europa' op verzoek van de EU jury n.a.v. de vluchtelingenproblematiek in EU - Begin 2017 wordt een open call uitgeschreven voor de verdere uitwerking en productie. - Begin 2017 projectleider

	grote aantallen vluchtelingen, klimaatverandering, groeiende ongelijkheid, angst voor aanslagen, hoogoplopende discussies over zwarte piet, discriminatie, herdenking en identiteit, de opkomst van het populisme in Europa, noem maar op. Met deze veranderingen komen ook uitdagingen om de hoek kijken. Hoe gaan we om met vrijheid, diversiteit, democratie, filter bubbles, en kwesties die de samenleving tot op het bot verdelen? Hoe kunnen we bouwen aan een samenleving die open is en inclusief? Als de wereld verandert, wat willen we dan uit het verleden meenemen de toekomst in? Wat moeten we loslaten? Wat hebben we nog nodig? Wie doen er mee? Iepen UP is een programma over vrijheid, veelkleurigheid en vragen. Het is publiek, wars van monocultuur, zoekt naar multiperspectief, roots, raakvlak en representatie en wordt gedreven door nieuwsgierigheid. De primaire doelgroep van zijn millennials, de generatie van de toekomst. Het project beoogt: Een nieuw perspectief van Iepen Mienskip, een diverse en inclusieve samenleving op lokaal, nationaal en Europees niveau. Een duurzaam effect: Diversiteit aanjagen in verschillende domeinen. Een platform creëren voor ontmoeting in Leeuwarden rondom actuele kwesties.	aangesteld. - Mei 2017 projectplan gepresenteerd. - Drie hoofdlijnen: Iepen Up & Let's celebrate, Iepen Up & Explore en Iepen UP & Resist - Samenwerking met vele partners waaronder 4 & 5 mei, urban organisaties, City of All Together Leeuwarden e.a. initiatieven rond vluchtelingen, Lost in the Greenhouse, EU netwerken e.a. - Projectplan en begroting vastgesteld - Eerste subsidieaanvragen verstuurd en gehonoreerd - Eerste afleveringen Iepen Up Live hebben plaatsgevonden - Uitvoerend team komt tot stand, aftrap programma (m.u.v. Iepen up live dat al loopt) vanaf 5 mei - Oproep voor team van 18 vloggers uitgezet - O.a. landelijk bekende sprekers voor vrijheidscolleges (rond 5 mei) vastgelegd, samenwerking vluchtelingen initiatieven - Iepen UP is belangrijk onderdeel van de slotmaand van LF2018
Migrating Ceramics	De tentoonstelling Migrating Ceramics die plaatsvindt van 3 maart 2018 tot juni 2019 laat zien hoe keramiek zich al eeuwenlang verspreidt over de wereld, met Nederland als spil. Keramiek bestaat in alle vormen en maten en	- Businesscase is door het Prinsessehof herontwikkeld inclusief begroting. - Er is gewerkt aan EU subsidie aanvraag

	Nederland is hiervan een uitzonderlijk succesvolle producent. Kennis reist via migratie van mensen en handel de wereld over en vindt zijn weg naar ons land. Eenmaal in Nederland aangekomen worden de technieken eigen gemaakt en aangepast. Dit nieuwe product wordt dan weer onder grote belangstelling wereldwijd geëxporteerd. Een aansprekend voorbeeld is porselein. Oorspronkelijk ingevoerd uit Japan en China, werd het in de 17de eeuw geïmiteerd in aardewerk in Nederlandse productiecentra als Makkum en Delft. De tentoonstelling is daarnaast platform voor actieve internationale uitwisseling en samenwerking tussen ontwerpers/kunstenenaars en productieplekken in Europa, het Midden Oosten en Japan.	- Contacten zijn gelegd met JAPAN EU Fest, ook i.v.m. middelen - Internationale contacten gelegd inclusief bezoeken om programma inhoudelijk te vormen
The Neverending Orchestra	Dit programma wordt gevormd door een lint van concerten op pleinen en festivalpodia maar ook in verzorgingstehuizen en AZC's: omdat muziek verbindt en omdat muziek in het DNA van de Mienskip zit. The Neverending Orchestra is een label voor bijzondere projecten van samenwerkende muzikliefhebbers, amateurs en professionals die Friesland rijk is. Hafabra, koren, orkesten, bandjes, ensembles in welk genre dan ook; klassiek, pop, urban, wereldmuziek. Diversiteit en cross-overs, her en der geïnspireerd door (inter)nationale muzikale helden, resulteren in een sterk gevarieerd muzikaal programma. Enerzijds is er een podium in Leeuwarden, anderzijds een reizend podium in de provincie. In juni is het podium in Leeuwarden het landelijke podium van de Ik Toon campagne voor amateurkunstenaars.	- benoemen producent / programmeur om het project verder uit te werken - Businessplan opgesteld - Projectplan en projectbegroting zijn concreet - Contract in afrondende fase.

European Sport for all Games	Begin augustus 2018 is Fryslân het sportieve hart van Europa. Honderden Europese sporters komen dan samen om traditionele sporten te laten zien zoals fierljeppen, skûtsjesilen en keatsen maar ook volksdansen, free running en rolstoelbasketbal. Sport in alle vormen en maten, voor jong en oud; breedtesport met heuse kampioenschappen en allerhande evenementen. De speciale opening- en sluitingsceremonie vormen culturele hoogtepunten. European Sports for All Games wordt georganiseerd onder auspiciën van TAFISA, de wereldwijde organisatie die zich inzet voor sportbeoefening in het amateurveld, die daarbij nauw samenwerkt met partners als NOC*NSF en de WereldGezondheidsOrganisatie. European Sports for All Games stimuleert verscheidenheid en sociale betrokkenheid. Het is een project dat zich op grote schaal richt op de verbinding van culturen, leefbaarheid in Fryslân en sportactivering en gezondheid. Bezoekers en deelnemers verblijven in de dorpen, bij de mensen thuis. Voor scholen komen speciale lesprogramma's en er is een conferentie voor vakmensen, studenten en leken..	- internationale erkenning geregeld waardoor dit evenement op de agenda komt bij de internationale organisatie voor niet-olympische sporten. - overleg voeren met diverse dorpen over de organisatie van dit evenement in 2018 - businessplan en begroting is geactualiseerd en verfijnd - Sport Fryslân is nu trekker van dit project, er is een projectleider benoemd - Fondsen- en sponsorwerving is onderhanden, eerste sponsor heeft een omvangrijke toezegging gedaan, moment van bekendmaking wordt later bekend - Er zijn voorbereidende gesprekken gevoerd met TAFISA over Europese fondsen en het project lijkt zeer kansrijk. Begeleiding hiervoor ligt bij Tafisa als internationale partner . - Een aanvraag voor Erasmus+ is verstuurd, in samenwerking met NOC*NSF. Uitslag van deze aanvraag volgt in najaar 2017 - Het project heeft zich gepresenteerd op diverse internationale TAFISA bijeenkomst, waarbij de animo vanuit andere landen voor het project groot is. De eerste tientallen aanmeldingen zijn een feit. - Het project werkt, in afwachting van Europese toekenning Erasmus+ op dit moment aan een basisvariant, dat alle onderdelen meer dan voldoende in zich heeft. Na evt. toekenning Europees geld
-------------------------------------	--	---

		kan het project worden opgeschaald. - Aanvraag Erasmus+ is gehonoreerd, daarmee is een bedrag van €470.000 gemoeid. - Met de toekenning van Erasmus+ heeft het project snelle stappen gezet, De plannen zijn volop in ontwikkeling, van een basisvariant is nu geen sprake meer - de samenwerking met NOC*NSF verloopt voorspoedig.
Yiddish Waves	De unieke Jiddische Fuks collectie die Tresoar herbergt, was in 2008 aanleiding voor het ontstaan van een Jiddisch festival in Leeuwarden. Met muziek, literatuur, film, beeldende kunst. Het festival wordt ontwikkeld door zangeres Lucette van den Berg die vanuit haar eigen rijke Jiddische achtergrond aan het programma bouwt. Dat behelst verhalen van een volk zonder land en een taal die opgebouwd is uit Duitse, Russische, Poolse, Roemeense, Bulgaarse en Hebreeuwse woorden. Juist daarom onderzoekt Van den Berg in Yiddish Waves thema's als Heymishkeyt (thuisgevoel), 'Lernen' (leren) en 'Simche' (feest). Ze verbindt ze met de Friese en andere culturen. Arabische muzikanten en Friese dichters ontmoeten elkaar, er komt een dance-event met internationale DJ's: Klezmer meets Chaabi. Yiddish Waves werkt samen met Friese organisaties en Europese Jiddische instituten en summer schools.	- Kleine projectorganisatie met een zakelijk leider en artistiek leider is neergezet - In 2016 is veel tijd geïnvesteerd in het leggen van internationale contacten door de producent. Partners zijn voorlopig vastgelegd voor 2018. - Naar aanleiding hiervan is het programma opnieuw ontworpen - EU aanvraag is ingediend, helaas is in mei 2017 bekend geworden dat deze niet gehonoreerd is. - Projectplan en begroting is geactualiseerd en afgeslankt n.a.v. bovenstaande - Zakelijk leider is aangesteld - Fondsenwerver richt zich op landelijke en lokale fondsen. Fondsenaanvragen staan uit, in nov 2017 wordt schaalgrootte van het festival bepaald - Concept programma is ontwikkeld. Diverse events in voorbereiding

		voor 2018 i.s.m. partners zoals LanfanTaal/Tresoar, Keunstwurk/De Reis, Plovdiv2019/Explore the North. - Resultaat fondsenwerving redelijk positief. - Basis voor programma YW festival (binnen Lan fan taal) vastgesteld - Contract rond.
De Reis	De Reis is een community art programma dat werkt in de haarvaten van de Friese gemeenschap en die de culturele kracht van onze provincie zichtbaar maakt. De Reis stelt onderwerpen aan de orde die in de (Friese) samenleving spelen, nu en in de toekomst. Kunstenaars geven samen met deelnemers uit allerlei betrokken community's een artistiek antwoord op actuele maatschappelijke vragen. Zo maakte een theatermaker in Nijhuizum met melkveehouders een theaterstuk over de impact van het afschaffen van het melkquotum, en begeleidde een designer drie fuserende voetbalclubs in Leeuwarden bij de vorming van een nieuwe identiteit. Het participatieprogramma reist letterlijk door de provincie, maar ook door Europa en voert op vele plekken gesprekken. De kunstenaars die hierbij betrokken worden komen uit Fryslân, Nederland én uit Europa. De Reis krijgt gestalte dankzij de vele bijeenkomsten, lezingen en workshops.	In 2016 hebben de volgende participatie projecten plaatsgevonden: - Oud Oost Vertelt – Ik Saskia - Oud Oost Vertelt – De Stille kracht - Smallerland - Van Alice en nog wat - De Hoeve - kracht - Heechterp Schieringen camping - Westeinde energie neutraal - Haring & hummus - Connecting Neighbourhoods - Samenwerking met Tandem voor internationale uitwisseling begeleidende kunstenaars is vorm gegeven. In samenwerking met European Cultural Foundation en Stiftung MitOst en met co-financiering van Fonds Cultuurparticipatie loopt inmiddels een internationaal uitwisselingsprogramma met zeven Friese initiatiefnemers die elk met een internationale evenknie een project draaien. - Contract is getekend. - Alle projecten voor 2018 zijn in

		week 3 van 2018 bekend. Laatste selectie vindt nu plaats.
Iepen UP Live	Rondom de legacy doelen organiseren we in 2018 elke woensdag verschillende ontmoetingen, lezingen en happenings in de stad, provincie en in Neushoorn. dat we tot huiskamer van Leeuwarden willen maken. We staan nog open voor andere locaties en partners Per week pakken we één thema bij de kop. Daarnaast organiseren we specials op het gebied van Kennis en Debat. Die sluiten bijvoorbeeld aan op bestaande evenementen of worden met onze maatschappelijke partners georganiseerd. De partners zijn de Friese Faculteit van de RUG, Tresoar, Kenniscampus, Lân fan Taal en Neushoorn. De organisatie van de woensdagen is in handen van een open-source redactie. Alles wordt vastgelegd zodat het nadien ook nog te raadplegen is. We hebben een samenwerking met het Rotterdamse podium Worm en de podia/culturele centra Trans Pecos en Market Hotel in New York.	-In 2016 is het concept ontwikkeld in samenwerking met Neushoorn. - Het concept is en wordt in 2017 verder ontwikkeld met de verschillende partners. - Iepen UP Live is verbonden met Iepen UP - Eerste afleveringen hebben plaatsgevonden
Look@me	Look@me biedt kinderen en jongeren uit Leeuwarden de gelegenheid anderen een inkijkje te geven in hun leven. Dat doen ze door het maken van een professionele documentaire die uitmondt in krachtige verhalen van sterke kinderen. Het project wordt ook uitgevoerd met kinderen in Aarhus (Aarhus2017) in Denemarken en op Malta (Valletta2018). Look@me vindt plaats vanaf september 2016 tot en met september 2018.	- Businessplan en programma is in 2016 nader ontwikkeld en gedetailleerd - Projectorganisatie in samenwerking met Kunstcade loopt - Fondsenwerving is klaar. Een Leeuwarder fonds heeft substantiële steun toegezegd - In 2016 zijn vijf films over vijf kinderen in Leeuwarden in première gegaan op het Noordelijk Film Festival; deze films zullen ook een onderdeel van de 2018-editie van het Noordelijk Film Festival zijn. 20 films in totaal.

		- Contract is in voorbereiding.
Welcome to the Village	Welcome to The Village is meer dan een festival voor popcultuur. Het is een creatief onderzoek naar nieuwe regels, naar een tijdelijke wereld die 'werkt'. Uit heel Europa worden jonge makers uitgenodigd om een nieuw geluid te laten horen waarbij disciplinegrenzen vervagen, kleuren vermengen en het publiek actief deelnemer is. Het programma komt tot stand binnen vier programmalijnen: podiumkunst, beeldende kunst, social design en innovatie. Welcome to The Village kent twee gezichten. Enerzijds is het een (podium)kunstfestival dat met een internationaal programma zijn publiek hoopt te laten struikelen, ontroeren en bezielen. Anderzijds is het festival een interventie, een middel om een meer duurzame wereld te bewerkstelligen. Het festival wordt mogelijk gemaakt door de actieve betrokkenheid van honderden ondernemers, vrijwilligers en instellingen. Drie festivaldagen lang komen meer dan honderd podiumvoorstellingen en tientallen kunst- en innovatieprojecten tot stand.	- Editie 2016 heeft plaatsgevonden - Editie 2017 heeft succesvol plaatsgevonden - In 2016 en 2017 is ingezet op doorontwikkeling van het artistiek programma - Het project is ingebed in Innofest en verder doorontwikkeld inclusief financiering - Uit innovatieproject WTTV is - naast Innofest via EFRO - nog een nieuwe internationale samenwerking ontstaan met succesvolle Europese financiering middels Interreg Noordzee. Deelnemende landen: België, Duitsland, Denemarken, Zweden en Nederland. - Fondsenaanvragen zijn verder gecontinueerd - Fonds Podiumkunsten heeft meerjarige financiële steun toegekend, met een eis voor co-financiering door gemeente en provincie. - Naast NFPK ook bijdrage VSB fonds voor sociaal-maatschappelijke projecten. - Contract is getekend - Editie 2017 heeft plaatsgevonden. Aanhoudende discussie rond en beperking van vergunning doet het festival geen goed. Heeft in 2017 flink nadelige financiële consequenties gehad. - Onzekerheid over vergunning blijft aanhouden en zet de organisatie

		flink onder druk.
Friese Dans Dagen	Als vervolg op het tweejarige samenwerkingstraject Let's Dance Europe staan De Friese Dansdagen in het teken van dans voor iedereen; leeftijd, fysieke mogelijkheden en culturele achtergrond spelen geen rol. Friese dansmakers worden vanuit dit thema geïnspireerd door gezelschappen die worden geprogrammeerd i.s.m. Strangers on Stage en De Nederlandse Dansdagen. Een aantal van hen krijgt de gelegenheid een stuk te maken onder begeleiding van ervaren professionals uit binnen- en buitenland. Daarnaast worden Friese schoolkinderen en amateur dansers tijdens de Urban Battle day uitgedaagd zich van hun beste kant te laten zien. De Harmonie en Neushoorn zijn tijdens De Friese Dansdagen hét podium voor danstalent en choreografen. Friesland wordt uitgenodigd feest te vieren tijdens dansfeesten en een groots afsluitend dansspektakel op het Zaailand! Met de Friese Dansdagen wordt een kiem gelegd voor een tweejaarlijks terugkerend evenement in Friesland.	- Projectorganisatie is ingericht met diverse lokale en nationale relevante partijen - Europese samenwerking is vervolg op Let's Dance Europe. - Projectplan is vastgesteld - Locatie en data zijn in optie genomen > okt 2018 - Start deelproject in de wijken in voorbereiding - Fondsenwerver is aangesteld - Locatie en data vastgesteld (okt '18) - Internationale programmering via Strangers on Stage - Samenwerking met Nederlandse Dansdagen wordt uitgewerkt - Verkennen opties doorwerking EU traject Let's Dance - Fondsenwerving komt op gang - Er wordt een nieuwe projectleider gezocht plus passend uitvoerend team.
Alma-Tadema, klassieke verleiding	Tentoonstelling van het werk van Sir Lawrence Alma-Tadema in het Fries Museum in Leeuwarden van 1 oktober 2016 tot 7 februari 2017 Sir Lawrence Alma-Tadema is een 19de-eeuwse kunstenaar uit Friesland die in Engeland en Amerika een superster werd. Het beeldschone beeld dat hij schetst van de klassieke oudheid is ook in onze (moderne) tijd voor velen een inspiratie. Uit heel de wereld zijn topschilderijen naar Leeuwarden	Met de tentoonstelling over Sir Lawrence Alma-Tadema (t/m 7 febr 2017) heeft het Fries Museum een recordaantal van in totaal 158.000 bezoekers getrokken. 77% van de museumbezoekers kwam tijdens de tentoonstelling van buiten de provincie. Van hen kwam 89% speciaal voor het museum naar Friesland. Gemiddeld spendeerden zij €71,- in de stad en de provincie. Dit betekent dat de Tadema-

	gekomen waar ze tentoongesteld worden in het Fries museum. De tentoonstelling reist na Leeuwarden door naar twee gerenommeerde buitenlandse musea.	tentoonstelling 108.270 extra bezoekers naar Friesland trok en zo zorgde voor een kapitaalinjectie van ruim €7,6 miljoen in de lokale en regionale economie. Bezoekers waardeerden de tentoonstelling gemiddeld met een 8.6. Dat is het hoogste cijfer dat het Fries Museum tot nu toe heeft gekregen voor een tentoonstelling.
Escher	M.C. Escher is een bijzonder fenomeen. Een graficus die de populairste kunstenaar van de 20ste eeuw werd. De tentoonstelling die plaatsvindt in Leeuwarden van 28 april 2018 tot 28 oktober 2018 volgt Escher als kunstenaars in verschillende fasen van zijn leven en kunstenaarschap. Ook is in de tentoonstelling plek voor toonaangevende (inter)nationale hedendaagse kunstenaars die zich door Escher lieten inspireren. Een belangrijk onderdeel van de Eschertentoonstelling is bovendien een groot mienshipsproject, waarbij met een brede groep maatschappelijke en onderwijspartners een intergenerationeel participatieproject rondom de kunstenaar worden georganiseerd. Op deze manier worden ouderen, kinderen en jongeren op een natuurlijke manier aan het museum en elkaar verbonden. Met Escher als vliegwiél, als inspirator.	- Project is door Fries Museum doorontwikkeld. - Er zijn in 2016 diverse contacten gelegd over bruikleen collectie Escher (welke gecompliceerd is) - Fondsenwerving is door Fries Museum gecontinueerd - Contract in afrondende fase. - Ondersteunende expositie Phantom Limb Art Beyond Escher wordt begin 2018 gerealiseerd
Mata Hari	Precies een eeuw na de dood van Mata Hari wijdt het Fries Museum van 14 oktober 2017 tot 2 april 2018 een grootschalige tentoonstelling aan haar. Bezoekers komen op bijzondere wijze in contact met de fascinerende wereld van de Friese courtisane en worden meegezogen in zowel de mythe als in het werkelijke leven van de jonge	- loopt

	vrouw. In 2017 is het precies honderd jaar geleden dat Mata Hari stierf voor een vuurpeloton in Vincennes. 2017 is ook het jaar waarin de archieven van het Franse gerechtsdossier openen. Dan komt de wereld eindelijk alles te weten over het leven van de dubbelspionne uit Leeuwarden, voor zover destijds door justitie onderzocht. De ideale locatie voor een grote, veelomvattende tentoonstelling over deze vrouw is natuurlijk het Fries Museum, op een steenworp afstand van haar geboortehuis. Daarnaast beschikt het museum al over tal van persoonlijke voorwerpen en brieven van Mata Hari.	
Explore the North	Explore the North wordt hét brede kunstenfestival van Leeuwarden. Vol optredens op bijzondere plekken in de binnenstad. Het festival vindt plaats in de donkere maanden (november en december), maar is ook gedurende het jaar zichtbaar met spannende projecten in samenwerking met vele partners. In 2018 worden vijf weekenden geprogrammeerd. De ingrediënten: muziek, literatuur, beeldende kunst, theater, experimenten en participatieprojecten. De terugkerende thematiek in de programmering is het 'noordelijke gevoel'. Explore the North trok tijdens de meest recente editie bijna 2.000 bezoekers, ook van ver buiten Fryslân. De ambities zijn om te groeien naar 3000 tot 4000 bezoekers in 2018. Het festival blijft bestaan na 2018 en heeft dan een vaste en goede plek veroverd in de vaderlandse festivalagenda. Het festival werkt nauw samen met Lân fan Taal en programmeert tevens voor Lân fan Taal.	- Projectorganisatie staat - Businessplan en concept verder doorontwikkeld - 2016 was een zeer moeizaam jaar door onzekerheid rondom de financiering in 2016. Uiteindelijk heeft in 2016 wel een editie plaatsgevonden. - mooie editie 2017 heeft plaatsgevonden - Fondsenwerving is gestart. Inmiddels hebben de volgende fondsen een bijdrage toegezegd: Nederlands Fonds Podium Kunsten, Fonds21, Prins Bernhard Cultuurfonds, Nederlands Letterenfonds. - Subsidiewerving is gestart. Het project krijgt de komende twee jaar provinciale subsidie.

Adje Lambertz	Dit project is vernoemd naar de 16de-eeuwse Leeuwarder burgemeester die een groot vrijheidsfestival organiseerde voor kinderen. Het is dus bedoeld voor alle Leeuwarder kinderen en jongeren, voor het vergroten van het zelfvertrouwen en van hun eigenwaarde. Circus 2.0 is daartoe het middel. Dit driedaagse circusfestival verloopt langs een educatieve lijn van basis-naar voortgezet onderwijs, met een internationale uitwisseling. Kenmerkend is de andere benadering van circus en er zijn voorstellingen in en buiten de scholen. Het programma wordt samen met de jongeren ontwikkeld. Ze krijgen bovendien een leidende rol in de uitvoering, onder begeleiding van professionals. Het project treedt in 2017 een aantal keer naar buiten. In 2018, in samenwerking met het Fries StraatFestival, moet een grote voorstelling één van de hoogtepunten worden. Het plan wordt zo ontwikkeld dat het kindercircusfestival na 2018 blijft bestaan.	- Projectorganisatie staat en loopt i.s.m. Kunstkade - Fondsenwerving heeft geresulteerd in diverse succesvolle Project zal alle schoolkinderen van LWD bereiken en daaropvolgend in 10 wijken worden uitgebreid naar een wijkvoorstellingen waar jongeren en anderen bij betrokken worden. De begroting voor dit project is rond - Organisatie van een Pop-up cafe door Kunstkade in samenwerking met Knowledge2018 en 'LWD 2018 DO IT!' om dit project concreet te maken. - Presentatie Adje als belangrijk onderdeel Kunstmenu in mei 2017 - Artistieke medewerkers uit verschillende disciplines worden geworven en aangesteld. - Contract in voorbereidende fase. - Verkennen mogelijkheden EU samenwerking - Traject start september 2017 op school, aftrap was 16 sep - Volop aan het werk op scholen en wijk & centrale voorstellingen in voorbereiding - Bevestigingsbrief ipv contract
Oranjewoud Festival	Het lommerrijke parklandschap Oranjewoud (bij Heerenveen) met zijn rijke geschiedenis biedt talloze aanknopingspunten voor een prikkelend programma dat mensen bindt aan klassieke muziek. Oranjewoud Festival laat daarmee zien dat klassieke muziek	- Project organisatie staat en loopt - Fondsenwerving is gestart en er zijn al diverse trajecten succesvol afgesloten, - Er wordt gewerkt aan een meerjarige sponsorpropositie met

	nog steeds niet aan actualiteit en urgentie heeft ingeboet. Tegelijk wil het festival een verbinding leggen tussen kwaliteit en toegankelijkheid door een gratis en laagdrempelig gemeenschapsfestival te vervlechten met een hoogwaardig, internationaal muziekprogramma. Door op een integere manier gebruik te maken van de hedendaagse belevingscultuur - met oog voor waardevolle tradities - vervult het festival een voortrekkersrol in de vernieuwing van de klassieke muziekpraktijk. Door daarnaast te investeren in educatie reikt de organisatie kinderen tal van maatschappelijke vaardigheden aan. In de hoop dat ze bijdragen aan een grotere waardering van klassieke muziek.	het bedrijven in Heerenveen - Succesvolle editie heeft in 2016 en 2017 plaatsgevonden. - Het event heeft een provinciale subsidie toegekend gekregen voor de komende twee jaar. De gemeente Heerenveen staat garant voor co-financiering. - Programmering voor editie 2018 staat in de steigers - Organisatie heeft onderzoek laten doen naar doelgroepen en bereik en hoe hun communicatie dusdanig te organiseren dat ook nieuw publiek wordt bereikt (met behoud van het bestaande publiek)
At the Watergate	At the Watergate is de Friese versie van het European Youth Music Festival, een tweejaarlijks internationaal podium-evenement. Steeds gehouden in een Europese stad. Ongeveer 7.000 muzikale talenten uit vrijwel alle Europese landen geven gedurende drie dagen concerten. De dertiende editie vindt mei 2018 plaats in Sneek en omstreken met een opening aan stadsgracht De Kolk, pal voor de iconische Waterpoort. De naar verwachting 650 concerten zijn binnen en buiten, onder meer op aanlegplaatsen voor boten. Het festival wordt voorafgegaan door een congres waarin de Europese thematiek op het gebied van ontwikkeling van kunst- en cultuureducatie aan de orde worden gesteld.	- Projectplan en meerjarenbegroting is verder doorontwikkeld - Projectorganisatie staat, project wordt getrokken door Cultureel Kwartier Sneek - Vele overleggen met stakeholders geweest in 2016 voor (door)ontwikkeling plan - Sneek is door internationale organisatie aangewezen als stad om het European Youth Music Festival te organiseren - Programma en opzet is in najaar 2016 in Sneek publiekelijk gepresenteerd - Contract in afrondende fase.

	Het festival biedt een randprogramma voor het primair onderwijs en voor samenwerkende instellingen voor voortgezet onderwijs uit Europese landen.	
Noordelijk Filmfestival & New Generation(nieuw, was geen bidbook project)	Het Noordelijk Film Festival houdt een speciale, langere editie in 2018. Een bijzonder element is de Europese dimensie van de Nieuwe Competitie voor filmmakers, waarbij voor internationale deelnemers wordt samengewerkt met andere culturele hoofdsteden. Centraal in deze speciale festivaleditie, letterlijk tussen de twee weekenden in die vooral voor het brede publiek zijn, staat een programma gericht op filmmakers en jong publiek. In deze midweek filmtalent en educatie staan workshops, schoolvoorstellingen, bijzondere projecten, panelgesprekken en screenings van of geprogrammeerd door jong talent op het programma. Daarnaast biedt het festival een podium aan andere filmprojecten van 2018 zoals Look@Me. In het voorjaar van 2018 reist het festival alvast door de provincie met een programma dat met lokale filmvertoners is samengesteld.	- Dit project loopt en is verankerd in de organisatie van het Noordelijk Film Festival - Vijf films van vijf jonge kinderen uit Leeuwarden zijn bij de edities 2016 & 2017 van het Filmfestival in première gegaan. - Sailing on the Grass premieres zullen in het Festival programma in 2018 plaatsvinden. -Over de financiering van New Generation zijn ze in gesprek met het Talent Ontwikkeling Fonds van de Provincie. Positieve gesprekken, met een waarschijnlijke samenwerking met het nieuwe Film Platform. - Een kleine potentiële sponsors en (nieuwe voor hun) fondsen kennismaking borrel tijdens de opening van NFF ism met LF2018 is gebeurt. Resultaten ervan zijn nog niet duidelijk. - Contract is getekend.
Gameland	Festival voor creatieve mensen werkzaam in de game-industrie.	- Project is niet haalbaar gebleken en daarom niet opgenomen in programma 2018
Virtual Fryslân	Realisatie van een centraal, (ook mobiel) goed functionerend, digitaal platform (app, mobiele website, of anderszins) voor LF2018, waarop de volgende functies worden verenigd: - Virtuele kunst: een selectie van	- In 2016 is een klein haalbaarheidsonderzoek gestart. Hierna is besloten om het project niet uit te voeren. Wel is de afdeling Marketing & Communicatie bezig met het ontwikkelen van een app om in ieder geval in de laatste functie en mogelijk de tweede

	locatie-gebonden, virtuele kunstwerken - Verrijking/verdieping: verrijkend artistiek materiaal en verdiepende (inhoudelijke) content; - Journeys/routes: op thema's en/of verhalen gebaseerde series (routes) van gekoppelde onderdelen uit het aanbod van LF 2018, die de weg naar en een bezoek in Friesland verrijken. - Service en marketing: een aanbod van service en marketingtools die de bezoekers informeren over, gidsen naar en stimuleren tot meer bezoek aan het programma van LF2018.	functie te kunnen voorzien.
Relight / Re-Opening	Een feestelijke afsluiting van een bijzonder jaar! In de maand november zal er in Leeuwarden een uitbarsting van events zijn waarin we de mooiste momenten van het jaar herleven door middel van muziek, geluid, media-kunst, film en lichtinstallaties. We nodigen je uit om dit samen met ons door de gehele stad te vieren. Verdere details zullen te zijner tijd beschikbaar worden. Lokale initiatiefnemers zullen op tal van manieren mee kunnen werken aan het vormgeven van dit wekenlange festival.	- Diverse componenten zoals een protocollaire ceremonie inclusief muziekvoorstelling zijn onderhanden. - Momenteel worden verschillende scenario's uitgewerkt (afhankelijk van de grootte van het budget).
Mienskips-programma	Programma dat gevuld wordt met ideeën en initiatieven vanuit de Mienskip (nieuw of bestaand, of bestaand met een extra 2018 - plus)	- vele honderden initiatieven, ideeën of bestaande projecten in onze database opgenomen - deze initiatieven zijn de mogelijkheid geboden om inhoudelijk (Stipe.frl), artistiek (middels deelname aan Greidesessies) en financieel (lepen Mienskip bonus van €2.108) zich door te ontwikkelen.

		- diverse Greidesessies georganiseerd waarin initiatiefnemers drie dagen (verspreid over een langere periode) met elkaar werken aan de creatieve inhoud van elkaars en de eigen projecten. Ze delen netwerken en creativiteit en helpen elkaar verder. Na drie dagen zijn ze van idee naar plan gekomen. De derde dag eindigt met een openbare pitch, waarbij de initiatiefnemers het eigen project pitchten voor uitgenodigd publiek - in 2017 en 2018 worden meer en meer thematische greidesessies georganiseerd (duur: 1 dag), waarbij diverse initiatiefnemers en organisaties op 1 thema een dag lang werken aan concrete projecten. dit zitten we door in 2017 en 2018 - al vanaf 2016 contacten gelegd met gemeenten. Alle gemeenten ondersteunen projecten in hun gemeente in natura of financieel. - coördineren, inventariseren en organiseren van (regio)bijeenkomsten in 2016, 2017. - vanuit LF2018 worden projecten aan elkaar gekoppeld waar mogelijk (ter versterking) of worden projecten bij elkaar gebracht (kennisuitwisseling). - Voor zover bekend zijn de data en locaties toegevoegd aan de agenda. - in Q2 2017 zijn alle initiatieven uit het open programma (iepen mienshipsprojecten) benaderd met de vraag om de meest actuele info rondom hun project door te geven,
--	--	---

		opdat wij dit goed in onze agenda / programma kunnen opnemen. Dit wordt vervolgd in Q3 en later. - In Q4 zijn de diverse bij ons bekende projecten nogmaals herinnerd aan de mogelijkheid hun project op onze website / agenda te plaatsen. Dit blijft een full continu proces. - in Q4 is er speciale voor deze doelgroep een workshopdag georganiseerd. In een dag tijd konden projecten (trouwens ook uit Hoofdprogramma, als men dat wilde) maximaal vier workshops volgen. Over diverse onderwerpen: marketing, belastingen, fondsenwerving, vrijwilligers etc. Zo'n 50 projecten hebben hieraan meegedaan. Uit een enquête die na afloop onder de deelnemers is gehouden werd duidelijk dat deze dag in een behoefte voorziet. In navolging op deze dag worden er in Q1 2018 separate workshops georganiseerd op het gebied van fondsenwerving en marketing (hier is veel vraag naar). Wat doen dat samen met partners Stipe.frl en NDC.
Samenwerking Valletta	- Opera Spanga: Zie beschrijving hierboven - Poetic Potatoes (als onderdeel van Potatoes Go Wild): Uitwisselingsproject tussen Friese en Maltese dichters - Look at Me: zie beschrijving hierboven -Subterrean Matter: Digitale ondergrondse verbinding tussen Valletta en Leeuwarden-Fryslân -Kirana: Kinderopera van Ruben Zahra	- Uitwisseling met Valletta 2018 is overeengekomen (er komt een voorstelling in Valletta in 2018) - Samenwerking met MCast en Ddrive is vorm gegeven. - Speellocatie Valletta gevonden. - Contract tussen Valletta2018 en Opera Spanga is getekend. - Aanvraag Fonds Podiumkunsten is afgewezen. Opera Spanga heeft

	(als onderdeel van Strangers on Stage)	officieel bezwaarschrift ingediend en inmiddels gesprek met beoordelingscommissie gehad. Uitslag ca. mid. januari bekend. - Er is een uitwisselingsevent met Malta gerealiseerd in 2014. Eerste aardappelen zijn vanuit Leeuwarden naar Malta gegaan voorzien van poëzie. In het voorjaar van 2015 heeft dit vice versa van Malta naar Leeuwarden plaatsgevonden. Deze uitwisseling gaat door in 2016 en 2017. - Datum geprikt voor publicatie gedichtenbundel (30 maart 2018) - Specificaties bundel en vorm met Valletta2018 afgestemd. - Als onderdeel verwerkt in expositie Natuurmuseum Fryslân van Potatoes Go Wild. - Bijdragen uit samenwerkingsbudget afgestemd. - Documentaires uit pilot 2016 van jongeren uit Leeuwarden vandaan zijn aan een groep jongeren in Valletta getoond. - Jongeren Valletta hebben in korte film reacties gegeven op deze documentaires gegeven via opmerkingen, vragen etc. Vertoond op Noordelijk Filmfestival. - Europese aanvraag in de maak. Aarhus (DK) is hiervoor in de lead, deadline: februari 2018. - Onderzoeken mogelijkheden platform om daar de buitenlandse filmpjes ook op te kunnen plaatsen. Bijdragen uit samenwerkingsbudget
--	---	---

		afgestemd -Gesprek met Maltese producer gehad om vorm te vinden om dit project gezamenlijk af te sluiten. - Leanne Wijnsma heeft grot in Valletta gescant (3D). - Locatie expositie in Valletta vastgelegd. -Technische details + andere benodigdheden en tijdslijn voor expositie in Valletta vastgelegd. - Locatie + data expositie Leeuwarden vastgelegd. - Locaties geselecteerd voor 3D scan in Leeuwarden-Fryslân. Locaties worden in voorjaar 2018 gescand. -Bijdragen uit samenwerkingsbudget afgestemd - Harmonie Leeuwarden wil opera programmeren, data vastgelegd. - Exacte uitwerking en selectie deelnemers vindt plaats in 2018 - Atrium/Theater Sneek wil opera programmeren, data vastgelegd - Exacte uitwerking en selectie deelnemers vindt plaats in 2018 - Bijdragen uit samenwerkingsbudget afgestemd. - Met Maltese producer benodigdheden en tijdslijn afgestemd.
--	--	--

Opera Spanga	Opera Spanga maakt sinds 1989 in het Friese gelijknamige buurtschap Spanga muziektheater. In 2018 presenteert Opera Spanga zich met Aida (Verdi). De producties van Spanga, en dus ook Aida, zijn doorgaans eigenzinnig en tegelijk toegankelijk. Spanga levert ongekunstelde producties voor een breed publiek. De personages worden gevormd door mensen van vlees en bloed: zinnelijk, onzinnelijk, om van te walgen, om van te houden. Opera Spanga deinst er niet voor terug het publiek met onbehaaglijke gevoelens naar huis te laten gaan. Deze Aida wordt een moderne Klassieker. In sterke beelden wordt een taal gesproken die duidelijk en theateraal is. Aida wordt teruggebracht tot op het bot, tot alleen de zuivere, smakelijk of onsmakelijke ingrediënten overblijven en de zeggingskracht onversneden voorgeschoteld wordt. De opera's van Giuseppe Verdi zijn groots. Elke noot - en nooit een noot teveel - vertelt iets over de inhoud. Verdi is maatschappelijk geëngageerd. Alles wat hij maakte is menselijk en doorleeft van toon. Verdi toont de mens in al zijn lelijkheid, in al zijn glorie, zonder oordeel. (Het eerder wegvallen van de Mata Hari opera, rechtvaardigt een andere opera in het programma. Opera Spanga is een begrip, goede naam, kwaliteit).	- Staande organisatie Opera Spanga voert dit uit. - Uitwisseling met Valletta 2018 is overeengekomen (er komt een voorstelling in Valletta in 2018) - Samenwerking met MCast en Ddrive is vorm gegeven. - Speellocatie Valletta gevonden. - Contract tussen Valletta 2018 en Opera Spanga is getekend. - Aanvraag Fonds Podiumkunsten voor productie in Valletta is afgewezen. Opera Spanga heeft officieel bezwaarschrift ingediend en inmiddels gesprek met beoordelingscommissie gehad. Uitslag ca. medio januari bekend. - Contract uitonderhandeld, ligt ter ondertekening.
--------------	--	--

De Stormruiter	De Stormruiter is een spectaculair indoor theaterevenement. De hoofdrollen zijn voor zo'n 100 Friese paarden (Stamboek) die in een decor van theater en muziek én nog andere paardenrassen het epische verhaal van De Stormruiter vertellen. Centraal staat onze eeuwige strijd tegen het water en de geschiedenis van het beroemde Friese paardenras. Het spektakel is gepland voor de maanden september en oktober in het WTC Expo in Leeuwarden. De regio is in handen van Jos Thie (bekend van onder meer Orpheus e.d. Euridice en Kenig Lear, Faderpaard en zijn samenwerking met dj Armin van Buuren). Thie brengt met De Stormruiter een totaalbelevens een verrassende mix van bijzondere paardenacts, muziek en theater: in een spectaculaire bewerking van het boek De Schimmelreiter van Theodor Storm.	- Meerjarenbegroting, businessplan en programma zijn geactualiseerd en afgeschaald naar een financieel haalbaar businessmodel. - Projectorganisatie is in 2016 vorm gegeven. - Forse inzet door de projectorganisatie op fondsenwerving en sponsoring. - Project zet tevens in op garantstellingen, dit is geslaagd. - Locatie en data zijn bekend en opgenomen in evenementenkalender. - Samenwerking met Wetterskip Fryslân is opgestart - project heeft zich eind september gepresenteerd aan het publiek. De eerste 16.000 kaarten zijn verkocht - Op dit moment zijn er 35.000 kaarten verkocht. Hiermee is de Stormruiter een van de meest succesvolle projecten op dit moment.
Sjen yn it Tsjuster	-Eén van de weinige projecten over Tsjêbbe Hettinga - Geen professionele organisatie, maar wel in samenwerking met de erven van Tsjêbbe Hettinga en in nauwe samenwerking met BUOG. - Vindt plaats in Burgwerd.	- In Q1 2017 toegevoegd aan het hoofdprogramma - project ontwikkeld zich goed - begroting is rond.

Iepen Doarp(p)	Heel jaar lang, elke week nieuw portret van inwoners Feanwâldsterwâl via website. Er komt een tentoonstelling in september (waarschijnlijk première in herfstvakantie). Professionele fotograaf en interviewers. Onderzoek naar mogelijke aanvulling door andere Europese dorpen. Laat de samenhang in een dorp zien, de mienskip in een dorp. En hoe die mienskip zich openstelt voor nieuwkomers, nieuwe invloeden etc.	- In Q1 2017 toegevoegd aan het hoofdprogramma - de première vindt plaats op 10 februari 2018 - de initiatiefnemer is momenteel in gesprek met Galway2020 voor een Ierse versie van Iepen Doarp.
Lûd	Geluidskunst, internationaal, tweede helft van het jaar, in Rijsterbos te Rijs (Gaasterland). Kunstkring Gaasterland. Amateurs die echt boven zichzelf uit stijgen, samen met professionals. Nog geen geluids-kunst in programma; en goed project in de regio.	- In Q1 2017 toegevoegd aan het hoofdprogramma - aanvraag bij Mondriaanfonds is gehonoreerd (65.000) - de eerste kunstenaars komen op korte termijn naar Gaasterland om de locatie te bekijken.
Slachte marathon	- Community, nauwe samenwerking met de dorpen. - Culturele Hoofdstad-gedachtegoed zit hier echt in. Het verhaal van de Slachte past goed in het hoofdprogramma. - Inmiddels een icoon in Friesland (Royal Frisian) - in 2018 speciale tweedaagse editie	- In Q1 2017 toegevoegd aan het hoofdprogramma - in Q4 is besloten om ook 1daagse kaarten aan te bieden, evenement blijft wel 2daags.
Triënnale	- Triënnale in september in Beetsterzwaag. - Internationaal; staat goed bekend. Mooie locatie. - Ook goed voor de spreiding over de provincie.	- In Q1 2017 toegevoegd aan het hoofdprogramma
Finestra Aperta	- Onderdeel van Simmerdeis - Muzikale circusvoorstelling (niet talig) over balans; locatievoorstelling in	- In Q1 2017 toegevoegd aan het hoofdprogramma - in Q4 verhuisd van Smalle Eef

	Smalle Ee / Drachten. Gemaakt door Anne Zwaga / blau hynder	naar een locatie aan de rand van Drachten
Wereldburgers van de Voorstreek	- Internationaal, bijzonder, verhalend. - Theatervoorstelling op locatie in Leeuwarden door Tryater.	- In Q1 2017 toegevoegd aan het hoofdprogramma
VHDG presentatieplek	- Stichting Voorheen de Gemeente, beeldende kunst initiatief. - De presentatieplek in Leeuwarden voor jonge professionele beeldende kunstenaars is een aantal jaar geleden wegbezuinigd. - We willen dit weer in ere herstellen mits dit gecontinueerd wordt na 2018. - Gesubsidieerd door de Mondriaan Stichting.	- In Q1 2017 toegevoegd aan het hoofdprogramma
Colorfield Performance	- Project van Dirk Hakze in Sloten met ruim 400 doeken van internationale beeldend kunstenaars.	- In Q1 2017 toegevoegd aan het hoofdprogramma - In Q4 is besloten een projectleider toe te voegen aan het projectteam om artistiek leider en bedenken Dirk Hakze meer ruimte te geven voor de artistieke inhoud
Dorp Europa	- Voorstelling van Tryater die op verschillende plaatsen in de provincie gaat spelen. - In Dorp Europa gaat Tryater op zoek naar de mythe van het platteland. - Verschillende performers zullen op plekken in Friesland de verhalen op verschillende manieren vertolken.	- In Q1 2017 toegevoegd aan het hoofdprogramma

Holstmeer, toegang tot onbekende werelden	-Theater gespeeld door de meiden van Fier! en de gedetineerden van de Leeuwarder gevangenis op locatie. - twee acteurs voeren samen met het personeel van Fier en de gevangenis het publiek door de complexen heen. In Fier vertellen de meiden hun verhaal in 'Catwalk'. De gedetineerden spelen 'In mijn hoofd ben ik vrij' in de gymzaal van de gevangenis, om het publiek voor het derde deel van het drieluik te laten eindigen in het politiebureau. Een gebouw dat als rechtshandhaver en beschermer bijna symbolisch tussen de twee instellingen in staat en waar de verhalen van de bewoners samenkomen. Daar spelen de acteurs het laatste deel van het drieluik: 'Weg!' Geïnspireerd op de ervaringen van de meiden en de mannen en geschreven door Bouke Oldenhof.	- In Q1 2017 toegevoegd aan het hoofdprogramma - perspresentatie heeft plaats gevonden - kaartverkoop gestart en loopt heel erg goed, de eerste voorstellingen zijn uitverkocht
Pauperfontein	Theatergroep De Paupers maken een fontein opgebouwd uit piemels, met in het hart een openbaar toilet. Wordt het toilet gebruikt, dan gaat de fontein spuiten. Echt iedereen kan dus bijdragen aan dit kunstwerk. Theatergroep De Paupers hebben kritiek en negativiteit omgezet in creativiteit.	- In Q1 2017 toegevoegd aan het hoofdprogramma - Om de fontein te bekostigen en te laten zien dat deze écht gedragen wordt door de mienskip, organiseerden De Paupers een crowdfundingactie. Donateurs werd een gepersonaliseerd 'lid' op de fontein beloofd. Het doelbedrag werd al snel behaald en inmiddels wordt er hard gewerkt aan de piemels die samen de fontein zullen vormen. Aan het eind van 2017 wordt bekend gemaakt welke plaatsen de reizende fontein zal aandoen.

Silence of the Bees	Met beeld, taal, muziek, kunst, cultuur, eten en lezingen zet het project de bij op een voetstuk. Bezoekers verdiepen zich in het bijenleven en leren bijvoorbeeld hoe ze hun eigen tuin tot een paradijs voor bijen kunnen maken. De Kruidhof krijgt in 2018 een Oratorio, een levensgroot sculptuur dat bezoekers onderdompelt in bijzondere muziek: gecreëerd door bijen. Op 21 juni 2018 klinkt in drie Europese botanische tuinen in Buitenpost, Emden en Oldenburg bovendien de Bumblebee Rapsodie. Dit muziekstuk is gemaakt van bijengeluiden, afkomstig uit 'slimme' hommelkasten op scholen in de Eems-Dollard regio. Met deze kasten doen kinderen zelf onderzoek naar de optimale leefomstandigheden voor bijen. Daarbij verzamelen ze verschillende bijengeluiden, die worden gebruikt voor de Bumblebee Rapsodie. Samen met twee muziekopleidingen componeren de scholieren de Bumblebee Rapsodie.	Silence of the Bees wordt gemaakt door De Kruidhof in Buitenpost. Samenwerking is opgestart met de botanische tuinen van Oldenburg en Emden. Het project B-RAP wordt in het kader van het INTERREG V A-Programma Deutschland-Nederland medegefinancierd door het Europese Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) en door Niedersachsen en Provincie Fryslân.
De Ploeg - 100 jaar avant-garde in Groningen	Het middelpunt van 100 jaar De Ploeg vindt plaats in het Groninger Museum. Hier is in 2018 de tentoonstelling 'Avant-garde. De Ploeg 1918-1928' te zien. Schilderijen, tekeningen, drukwerk en grafiek van Ploegleden als Jan Wiegers, Johan Dijkstra en Jan Altink zijn te zien. Om het contrast met werken van tijdgenoten en niet-Ploegleden te tonen, zullen ook kunstwerken van onder andere Jozef Israëls en Otto Eerelman worden tentoongesteld. Daarnaast is in de tentoonstelling werk te zien van Ernst Ludwig Kirchner en Vincent van Gogh; kunstenaars die grote invloed hadden op de	- In Q1 2017 toegevoegd aan het hoofdprogramma

	ontwikkeling van Ploegleden. Naast de tentoonstelling organiseert Stichting 100 jaar De Ploeg verschillende activiteiten in de stad en provincie Groningen. Denk aan symposia, muziekvoorstellingen en wandelroutes.	
Koloniën van Weldadigheid	Tijdens Leeuwarden-Fryslân 2018 wordt het tweehonderdjarig bestaan van zijn Maatschappij van Weldadigheid gevierd. Onder meer met de internationale beeldende kunstmanifestatie 'IntoNature' en het muziektheater 'Welstaat'. De monumentale gebouwen van de Koloniën en de omringende natuur van het Drents-Friese Wold vormen het decor voor de culturele programma's van 2018. Het lijkt erop dat er in 2018 nog een hoogtepunt is: de definitieve toewijzing van de Koloniën van Weldadigheid tot UNESCO Werelderfgoed. De uitspraak hierover staat gepland omstreeks juli 2018. Het culturele programma rond deze toewijzing vindt waarschijnlijk plaats in Veenhuizen. Zodra de erkenning definitief is, wordt dit programma bekendgemaakt.	- In Q1 2017 toegevoegd aan het hoofdprogramma

Innofest	Innofest biedt festivals aan als levende laboratoria: een veilige, meetbare plek waar innovators hun prototypes kunnen testen. Als je een nieuw product of dienst wilt lanceren, wil je immers wel eerst weten of het echt werkt. De festivals waar Innofest mee samenwerkt zijn: Eurosonic Noorderslag, Oerol, FestiValderAa, TT Festival, Welcome to The Village, Paradigm, Noorderzon en Into The Great Wide Open. Innofest ziet deze festivals als tijdelijke mini-maatschappijen. Net als in het echt zijn daar uitdagingen op het gebied van onder andere water, voedsel, logistiek, energie en afval. Ook festivalbezoekers gedragen zich in zekere zin hetzelfde als in de echte wereld: ze bewegen, eten en slapen. Het verschil met de echte wereld is dat er een hek om het festivalterrein staat en daarmee alles meetbaar is. Dit maakt festivals een perfecte testomgeving om samen te werken aan prototypes en innovaties.”	Sinds 2016 helpt Innofest ieder jaar 30 ondernemers, startups of studenten hun innovatie te testen op een festival.
Façade: De Wereld van Mata Hari	De vermaarde Nederlandse sopraan Claron McFadden roept Mata Hari's wereld op in de intieme setting van een theatraal liedrecital. Verteld door Josse de Pauw (op film) en met prachtige muziek van Debussy, Ravel, Poulenc, Massenet en Saint-Saëns in een indringende nieuwe context. InFaçade zwijgt Mata Hari zelf, wiens geheimen verborgen blijven achter een façade van sluiers en mist. Mannelijke acteurs vertellen haar verhaal vanuit het perspectief van de vele mannen in (en na) haar leven. Sopraan Claron McFadden en pianiste Claire Chevallier bieden een weerwoord met muziek van	- Een productie van Muziektheater Transparant. In coproductie met LF2018, Théâtre de la Croix-Rousse Lyon, deSingel Antwerpen en Operadagen Rotterdam. - Op 8 september 2017 in avant-première gegaan in Antwerpen. In 2017 volgt een voorstelling in Leuven en Lyon. - De voorstelling gaat op 26 januari in première in het Posthuistheater in Heerenveen. Hierna volgen voorstellingen in Amsterdam, Nijmegen, Schilde en

	Mata Hari's tijdgenoten en met brieven van vrouwen uit de Eerste Wereldoorlog. Een productie over verlies van onschuld, idealisme, vertrouwen, en uiteindelijk ook over hoop.	Rotterdam.
Belvédère - Oranjewoud	Museum Belvédère is met 3 exposities in 2018 toegevoegd aan het hoofdprogramma van LF2018 (Q4). Het betreft de exposities: Giorgio Morandi en Bologna, Oase Oranjewoud en Tjibbe Hooghiemstra Waldmannen	
WAD	Een film van Ruben Smit over het Waddengebied.	LF2018 geef geen financiële ondersteuning daarvoor, maar wel administratief en marketing en hulp om de première te regelen. Overleg met Pathé is opgestart. Het is nog niet duidelijk of première in nieuwe bioscoop kan plaats vinden. Overleg loopt , inclusief een Plan B. Gesprekken zijn opgestart om de sponsor mogelijkheden uit te zoeken. Er zijn mogelijkheden ook om aandacht te schenken aan dit project binnen het nieuwe Afsluitdijk bezoekerscentrum.

Places of Hope	Overall in Nederland zijn pioniers bezig meer in harmonie met de natuur en elkaar te leven. De tentoonstelling Places of Hope neemt je mee naar hun bijzondere plekken. Places of Hope gaat over landmakers, de geuzentitel voor bijzondere mensen die de moed, de creativiteit en het doorzettingsvermogen hebben ons land een nieuwe toekomst in te leiden. Die toekomst begint in Leeuwarden, waar mens en natuur, stad en platteland onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Tientallen landmakers bieden met hun projecten inspiratie voor een duurzame toekomst. Places of Hope, een tentoonstelling van curatoren Maarten Hajer en Michiel van Iersel, neemt je mee naar bijzondere plekken en laat je kennismaken met de personen die daar pionieren. Samen met kunstenaars, science fiction films, ateliers en workshops gaat de bezoeker op zoek naar het goede leven van morgen. Places of Hope is een initiatief van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu en komt tot stand in samenwerking met tientallen partners in het hele land. Places of Hope vindt plaats in De Kanselarij (Leeuwarden) van 4 april 2018 t/m 25 november 2018.	In Q2 2017 toegevoegd aan het hoofdprogramma.
Zomerpoppop (werktitel)	Dit programma is nog in ontwikkeling. Poppodium Asteriks is gevraagd om een programma-concept te maken.	- In Q1 2017 toegevoegd aan het hoofdprogramma. - Plannen zijn nog in ontwikkeling. - Poppodium Asteriks is gevraagd om een programma-concept te maken voor de ontwikkeling van een 'stadsoase'.

